Next Academy Nashik Maharashtra

जवाहर नवोदय विद्यालय प्रवेश परीक्षा २०२६

मार्गदर्शिका

इयत्ता ६ वी

४०००+ प्रश्नांचा समावेश असणारी एकमेव मार्गदर्शिका

NEXT Academy

वैशिष्ट्ये:

- नवीनतम अभ्यासक्रमानुसार सर्व विषयातील घटकांचा समावेश
- मानसिक क्षमतेच्या १५००+ प्रश्नांचा समावेश
- गणिताच्या १५००+ प्रश्नांचा समावेश
- भाषा चाचणीसाठी १०० परिच्छेद आणि त्यावर आधारित ५०० प्रश्न
- मागील वर्षाच्या प्रश्नपत्रिकांचा आणि प्रश्नांचा समावेश
- २०२४ आणि २०२५ मध्ये झालेल्या फेज १ आणि फेज २ च्या प्रश्नपत्रिका (स्पष्टिकरणासह)
- नवोदय परीक्षेनुसार नमुना प्रश्नपत्रिका (रंगीत ओ.एम.आर. शीटसह)

लेखक - विराज ठाकरे

Next Academy Nashik Maharashtra

जवाहर नवोदय विद्यालय प्रवेश परीक्षा २०२६

मार्गदर्शिका

इयत्ता ६ वी

४०००+ प्रश्नांचा समावेश असणारी एकमेव मार्गदर्शिका

इयत्ता – 6 वी

NEXT Academy

NEXT ACADEMY

Nashik, Maharashtra

अनुक्रमणिका

अ.नं. **सॉल्वड पेपर** **जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा - 2024** पान नं.

1. जवाहर नवोदय परीक्षा 2025 (फेज – 1 : 18 जानेवारी, 2025) (80 प्रश्न) ....1 - 9
2. जवाहर नवोदय परीक्षा 2025 (फेज – 2 : 12 एप्रिल, 2025) (80 प्रश्न) ....10 - 16
3. जवाहर नवोदय परीक्षा 2024 (फेज – 1 : 04 नोव्हेंबर, 2023) (80 प्रश्न) ....17 - 25
4. जवाहर नवोदय परीक्षा 2024 (फेज – 2 : 20 जानेवारी, 2024) (80 प्रश्न) ....26 - 35

विभाग - 1 मानसिक क्षमता चाचणी

1. भिन्न/वेगळी आकृती शोधणे. (150 प्रश्न) ....A-1 - 9
2. समान आकृती (150 प्रश्न) ....A-10 - 17
3. अपूर्ण आकृती पूर्ण करणे. (150 प्रश्न)....A-18 - 26
4. आकृत्यांची मालिका (150 प्रश्न)....A-27 - 43
5. समसंबंध (150 प्रश्न)....A-44 - 60
6. भौमितिक आकृती पूर्ण करणे. (150 प्रश्न)....A-61 - 68
7. आरशातील प्रतिमा (150 प्रश्न)....A-69 - 76
8. कागद कापणे आणि घडी घालणे. (150 प्रश्न)....A-77 - 93
9. तुकडे जोडून होणारी आकृती शोधणे. (150 प्रश्न)....A-94 - 102
10. लपलेली प्रश्न आकृती शोधणे. (150 प्रश्न)....A-103 - 111

विभाग - 2 अंकगणित चाचणी

1. संख्या ज्ञान (203 प्रश्न)....B-1 - 22
2. विभाजक आणि विभाज्य (100 प्रश्न)....B-23 - 32
3. ल.सा.वि. आणि म.सा.वि. (100 प्रश्न)....B-33 - 47
4. अपूर्णांक (150 प्रश्न)....B-48 - 65
5. दशांश संख्या आणि अपूर्णांकाचे दशांश मध्ये रूपांतर (154 प्रश्न)....B-66 - 78
6. व्यंजक अंदाजीकरण (100 प्रश्न)....B-79 - 84
7. सरलीकरण (150 प्रश्न) ....B-85 - 94
8. मापन (112 प्रश्न)....B-95 - 106
9. नफा आणि तोटा (102 प्रश्न....B-107 - 117
10. क्षेत्रफळ,परिमिती आणि घनफळ (150 प्रश्न)....B-118 - 134
11. रेषा आणि कोन,कोनाचे प्रकार (100 प्रश्न)....B-135 - 145
12. डेटा विश्लेषण (100 प्रश्न)....B-146 - 155

विभाग - 3 भाषा चाचणी - मराठी

1. मराठी व्याकरण (140 प्रश्न)....C-1 - 20
2. परिच्छेद (उतारे) (100 उतारे, 500 प्रश्न)....C-21 - 57

मॉडेल प्रश्नपत्रिका प्रश्नपत्रिका - 1 (ओ.एम.आर. शीटसह)

1. नवोदय मॉडेल प्रश्नपत्रिका (परीक्षेच्या स्वरूपानुसार ओ.एम.आर. शीटसह) (80 प्रश्न)....1 - 16

NEXT Academy

QR स्कॅन करा आणि पुस्तक घरपोच मिळवा.

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा २०२६

४०००+ सराव प्रश्नांसह एकमेव मराठी मार्गदर्शिका आता उपलब्ध!

NEXT Academy

1. तुमचा फोन वापरून खालील QR कोड स्कॅन करा .
2. आमच्या Whats app वर पुस्तकाची मागणी टाका.
3. पुस्तक तुमच्या पत्त्यावर घरपोच मिळवा.

NEXT Academy

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा 2025

प्रश्नपत्रिका (फेज -I)

परीक्षा तारीख
18 जानेवारी, 2025

विभाग - I मानसिक क्षमता चाचणी

भाग — 1

सूचना : प्रश्न क्रमांक 1 ते 4 मध्ये, चार आकृत्या (A), (B), (C) आणि (D) दाखविलेल्या आहेत. या चार आकृत्यांपैकी तीन आकृत्या कोणत्यातरी बाबतीत समान आहेत आणि एक आकृती त्यांच्यापासून निराळी आहे. त्या निराळ्या आकृतीची निवड करा. आपले उत्तर दाखविण्यासाठी ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

1. 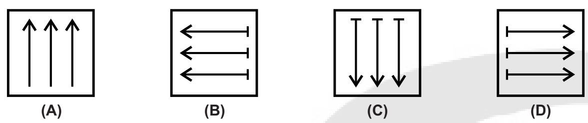

2. 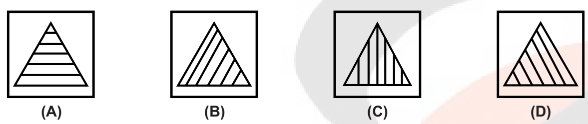

3. 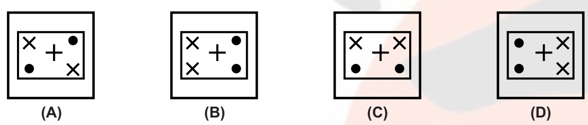

4. 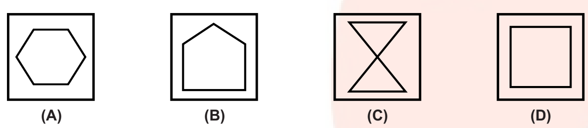

भाग — 2

सूचना : प्रश्न क्रमांक 5 ते 8 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि उजव्या बाजूस (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तर आकृत्या दिलेल्या आहेत. उत्तर आकृत्यांपैकी प्रश्न आकृतीशी समान अशा आकृतीची निवड करा आणि आपले उत्तर दाखविण्याकरिता ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

प्रश्न आकृत्या | उत्तर आकृत्या

5. 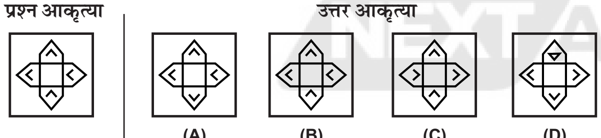

6. 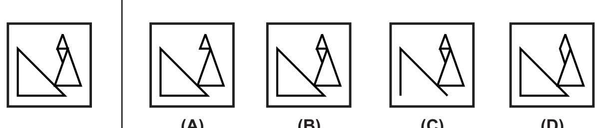

7. 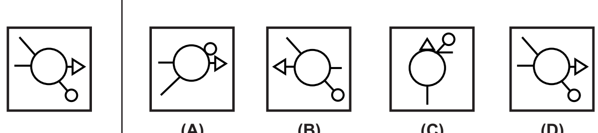

8. 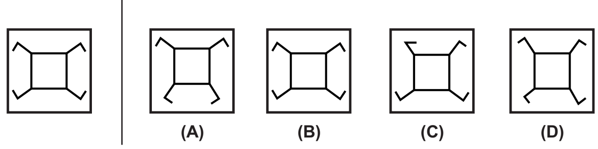

भाग — 3

सूचना : प्रश्न क्रमांक 9 ते 12 मध्ये, डाव्या बाजूला एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि त्याचा एक भाग लुप्त आहे. उजव्या बाजूस दिलेल्या (A), (B), (C) आणि (D) अशा उत्तर आकृत्यांवर विचार करा आणि दिशा न बदलता प्रश्न आकृतीच्या संरचनेत आढळणारे असे प्रश्न आकृतीच्या संरचनेतील लुप्त भागात बरोबर बसेल अशी आकृती शोधून काढा. तुमचे उत्तर ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील क्रमांकामध्ये इष्ट पर्यायास काळे करुन दाखवा.

प्रश्न आकृत्या | उत्तर आकृत्या

9. 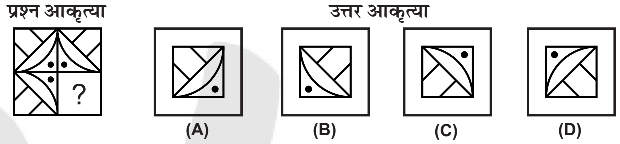

10. 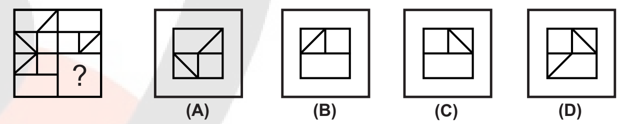

11. 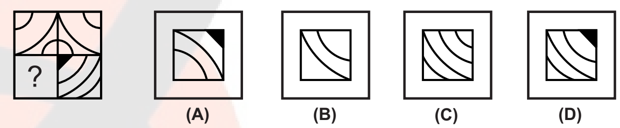

12. 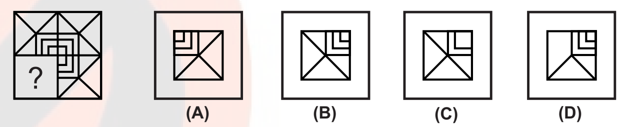

भाग — 4

सूचना : प्रश्न क्रमांक 13 ते 16 मध्ये, डाव्या बाजूस तीन प्रश्न आकृत्या दिलेल्या आहेत आणि चौथ्या आकृतीसाठी जागा रिकामी सोडलेली आहे. प्रश्न आकृत्या विशिष्ट अनुक्रमाने आहेत. उजव्या बाजूला दिलेल्या उत्तर आकृत्यांमधून अशी आकृती शोधून काढा जी मोकळ्या सोडलेल्या प्रश्न आकृतीची जागा घेईल आणि अनुक्रम पूर्ण करेल. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावरील प्रश्नाशी जुळेल अशा क्रमांकासमोरील पर्याय काळा करुन तुमचे उत्तर दिग्दर्शित करा.

प्रश्न आकृत्या

13. 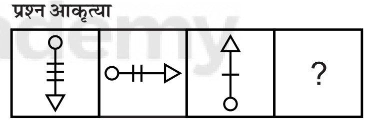

उत्तर आकृत्या

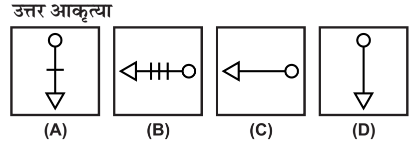

प्रश्न आकृत्या

14. 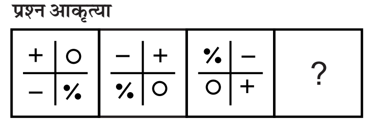

उत्तर आकृत्या

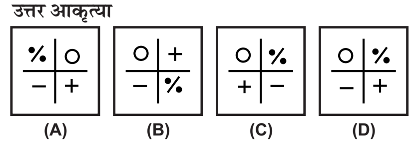

भाग – 8

सूचना : प्रश्न क्रमांक 29 ते 32 मध्ये, डाव्या बाजूकडील प्रश्नाकृतीत दाखविल्याप्रमाणे एका कागदाच्या घड्या घालून त्याला भोके पाडलेली आहेत आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार आकृत्या उजवीकडे दिलेले आहेत. घड्या उलगडल्यावर कागद कसा दिसेल तशा उत्तर आकृतीची निवड करा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करुन तुमचे उत्तर दर्शवा.

प्रश्न आकृत्या

29. 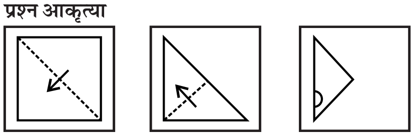

उत्तर आकृत्या

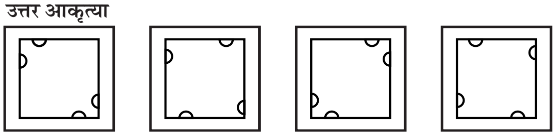

(A) (B) (C) (D)

प्रश्न आकृत्या

30. 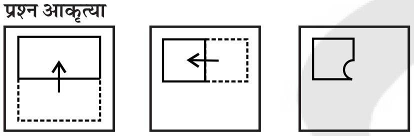

उत्तर आकृत्या

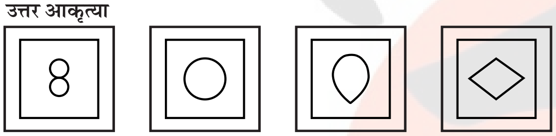

(A) (B) (C) (D)

प्रश्न आकृत्या

31. 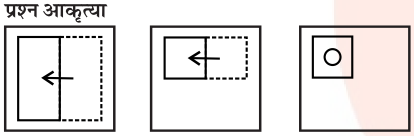

उत्तर आकृत्या

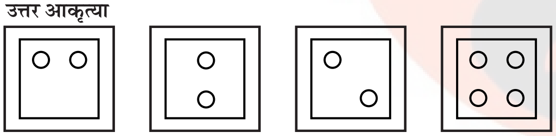

(A) (B) (C) (D)

प्रश्न आकृत्या

32. 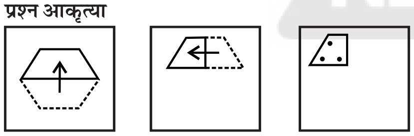

उत्तर आकृत्या

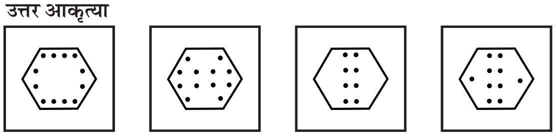

(A) (B) (C) (D)

भाग – 9

सूचना : प्रश्न क्रमांक 33 ते 36 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिलेली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तरे असलेल्या उत्तराकृती उजव्या बाजूस आहेत. तुकडे केलेल्या प्रश्नाकृतींमधून तयार होईल अशी उत्तराकृती निवडा ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकाच्या समोरील वर्तुळ काळे करा.

प्रश्न आकृत्या | उत्तर आकृत्या

33. 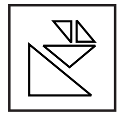 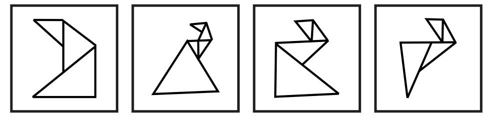

(A) (B) (C) (D)

34. 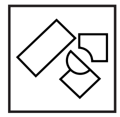 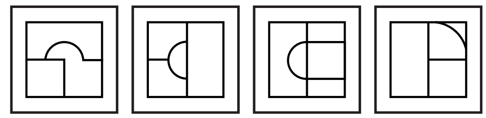

(A) (B) (C) (D)

35. 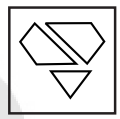 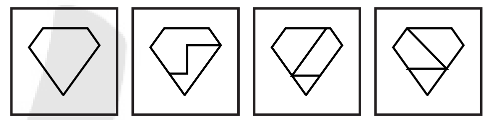

(A) (B) (C) (D)

36. 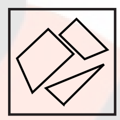 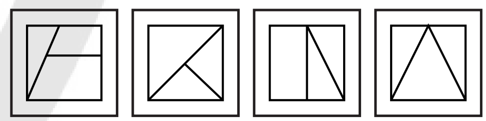

(A) (B) (C) (D)

भाग – 10

सूचना : प्रश्न क्रमांक 37 ते 40 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार उत्तराकृती उजव्या बाजूस दिलेल्या आहेत जिच्यामध्ये प्रश्नाकृती लपलेली / जडवलेली आहे, अशी उत्तराकृती निवडा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

प्रश्न आकृत्या | उत्तर आकृत्या

37. 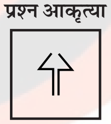 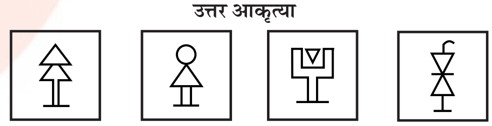

(A) (B) (C) (D)

38. 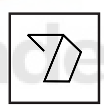 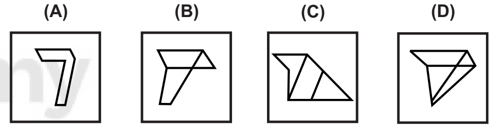

(A) (B) (C) (D)

39. 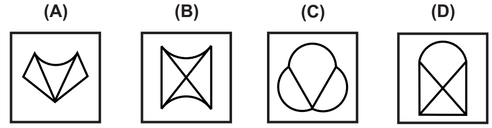

(A) (B) (C) (D)

40. 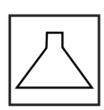 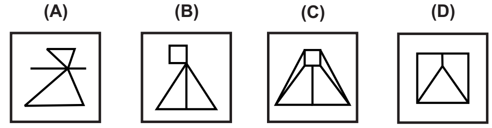

(A) (B) (C) (D)

NEXT Academy

विभाग – II अंकगणित परीक्षण

सूचना : प्रत्येक प्रश्नाकरिता चार संभाव्य उत्तरे (A), (B), (C) आणि (D) अशी दिलेली आहेत. यांपैकी केवळ एकच बरोबर आहे. ते बरोबर उत्तर निवडा आणि ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठाच्या संबंधित प्रश्न क्रमांकासमोरचे वर्तुळ काळे करा.

41. प्रत्येकी 300 मिली च्या 17 पाण्याच्या बाटल्या आणि प्रत्येकी 130 मिली च्या ज्यूसच्या 30 बाटल्या एका जगमध्ये रिकाम्या करण्यात आल्या आहेत. जगमध्ये एकूण किती लीटर द्रव आहे ?

(A) 8 (B) 9
(C) 10 (D) 11

42. 20.0925 चे सोपे अपूर्णांक (Simplest Fraction) रूप :

(A) $\frac{803.7}{400}$ (B) $\frac{8037}{200}$
(C) $\frac{8037}{400}$ (D) $\frac{8037}{4000}$

43. सुरेश त्याच्या काकांना भेटायला सकाळी 09:00 वाजता घरातून बाहेर पडला. तो 10 मिनिटे चालत गेला, 1 तास 05 मिनिटे बसमधून गेला आणि शेवटी 15 मिनिटे चालत काकांच्या घरी पोचला. तो त्यांच्या घरी 3 तास 20 मिनिटे थांबला आणि संध्याकाळी 03:30 वाजता घरी परतला. परतीच्या प्रवासात त्याला किती वेळ लागला?

(A) 1 तास 30 मिनिटे (B) 1 तास 35 मिनिटे
(C) 1 तास 40 मिनिटे (D) 1 तास 45 मिनिटे

44. 4, 2, 0 आणि 7 या सर्व अंकांपासून तयार होणाऱ्या मोठ्यात मोठी आणि लहानात लहान संख्येतील तफावत आहे :

(A) 5000 (B) 5300
(C) 5373 (D) 5720

45. 90 चे मूळ अवयव (Prime factorisation) आहेत:

(A) 9 x 10 (B) 3 x 6 x 5
(C) 2 x 32 x 5 (D) 2 x 3 x 15

46. जर 9432 ÷ 1.25 = 7545.6 आहे, तर 9.432 ÷ 12.5 च्या बरोबर किती?

(A) 7.5456 (B) 0.75456
(C) 75.456 (D) 754.56

47. 1.1, 1.01, 1.001, 0.01, 11.01 आणि 111.1001 ची बेरीज :

(A) 125.2312 (B) 126.2311
(C) 125.2311 (D) 125.2321

48. पुढीलपैकी कोणती संख्या नेहमी प्रत्येक मूळ संख्येचा अवयव असते?

(A) 1 (B) 2
(C) 4 (D) 7

49. भागाकाराच्या एका प्रश्नात जर भाजक 51, भागाकार 16, आणि बाकी (Remainder) 27 आहे, तर भाज्य आहे :

(A) 843 (B) 483
(C) 9 (D) 1393

50. $3 + \frac{3}{100} + \frac{3}{1000} + \frac{3}{1000000}$ ची बरोबर दशांश संख्या आहे :

(A) 3.030333 (B) 3.033003
(C) 3.003303 (D) 3.0303003

51. घड्याळात संध्याकाळचे 6:00 वाजताना तास व मिनिट काट्यांमधील कोन :

(A) लघुकोन (B) काटकोन
(C) विशाल कोन (D) सरळ कोन

52. सायकलच्या चाकात एकूण 24 तारा आहेत. लगतच्या तारांमधील कोन आहे :

(A) 10° (B) 15°
(C) 24° (D) 30°

53. खालील आयताकृतींपैकी कोणाचे क्षेत्रफळ सर्वात जास्त आहे आणि किती आहे? (चौ.सें.मी. मध्ये)

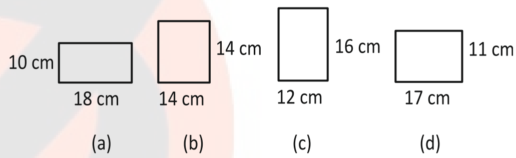

(A) चौकोन (c) 192
(B) चौकोन (d) 196
(C) चौकोन (d), 212
(D) चौकोन (a), 280

54. P, Q, R आणि S यांनी सोडविलेल्या प्रश्नाची संख्या स्तंभालेखाच्या माध्यमातून दाखविण्यात आली आहे.

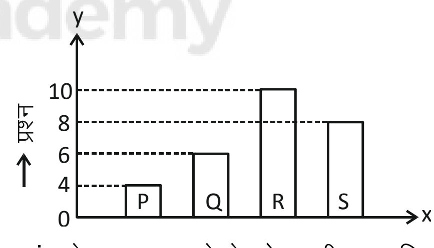

स्तंभालेखाच्या आधारे हे शोधा की P आणि R ने मिळून सोडविलेल्या प्रश्नांची संख्या P आणि S यां सोडविलेल्या एकूण प्रश्नांपेक्षा किती जास्त आहे?

(A) 4 (B) 16
(C) 2 (D) 12

नाहीत. असे विचार जे आज ही तितकेच प्रस्तुत प्रासंगिक आहेत जितके ते लेखकाच्या मनातून लेखनकाळात अवतरित झाले होते. असे विचार छापील पानांतून संवाद साधतात. काळाचा फक्त इतका प्रभाव असतो की तो अयोग्य आणि अप्रस्तुत गोष्टींना चलनातून बाहेर टाकून देतो. साहित्यातही सुमार गोष्टी दीर्घकाळ टिकत नसतात. उत्तम पुस्तकांनी जीवनाच्या अनेक क्षेत्रांत माणसांना मदत केली आहे. त्यामुळेच जगात उत्तम पुस्तकांचे जतन केले गेले आहे.

66. पुस्तकं ही मानवी प्रयत्नातून साकार झालेली सर्वात कृती आहे.

(A) काळजी घेणारी (B) अनुचित

(C) कालापव्यय करणारी (D) उपयोगी

67. काल – प्रभावात पुस्तकं टिकून राहतात कारण

(A) त्यात लेखकाचे मन असते (B) त्यात महान विचार असतात

(C) त्यात अप्रस्तुत सामग्री असते (D) त्यात मुद्रित सामग्री असते

68. पुढीलपैकी 'अनुपयुक्त' शब्दाचा समानार्थी शब्द .... शोधाः

(A) रोग (B) अनोळखी

(C) योग्य (D) अयोग्य

69. जगात उत्तम पुस्तकांचे जतन केले जाते कारण

(A) ते आम्हाला शिकवतात

(B) जीवनाच्या अनेक क्षेत्रात मदत करतात

(C) कालापव्यय होतो

(D) मानवी प्रयत्नांना उत्सव असतो

70. परिच्छेदात 'पडझड' हा शब्द कोणत्या अर्थाने वापरला गेला आहे ?

(A) ढासळणे (B) वेगळं करणे

(C) सरकवणे (D) कापणे

परिच्छेद – 3

सोनेरी गरुड हा त्याच्या सोनेरी पंखांमुळे सहज ओळखता येतो. वयस्क गरुड पक्षींमध्ये मादी ही नर पक्षींसारखीच दिसते, फक्त तिचा आकार मोठा असतो.

या दिमाखदार पक्ष्याचे उत्तरी गोलार्धाच्या मोकळ्या जागेत वास्तव्य असते. तो झाडांवर किंवा कडे–कपारींवर घरटी बांधतो त्यामुळे त्याला हालचालींवर लक्ष ठेवण्यासाठी मोठा अवकाश मिळतो. सोनेरी गरुड भरारी मारण्यात दक्ष असतो. त्याचा व्यापक पंख – विस्तार आणि वातावरणातील वर येणारी उष्ण हवा त्याला दीर्घकाळ उडत राहण्यास मदतरूप ठरते. त्याला उडत राहताना पाहणे अत्यंत मनोरम असते. 6 खालून वर येणारी हवा त्याच्यासाठी अत्यंत महत्त्वाची असते, कारण, ती सोनेरी गरुडाला पंख न फडफडता उंचच उंच उडण्यास मदत करते.

71. सोनेरी गरुड बव्हंशी .... आढळतो.

(A) कमी वारा आणि उष्ण हवा असलेल्या परिसरात

(B) इमारती असलेल्या परिसरात

(C) दक्षिणी गोलार्धात (D) उत्तरी गोलार्धात

72. मादी गरुड पक्षी .... यावरुन ओळखता येते.

(A) गडद पंख (B) सोनेरी पंख

(C) भुरकट पंख (D) मोठा आकार

73. घरटी बांधण्यासाठी गरुडाला कोणती जागा उपयुक्त वाटते ?

(A) मोकळी जागा (B) झाडेझुडपे नसलेला परिसर

(C) उंच अवकाशात (D) इमारतींचा मोकळा परिसर

74. 'दिमाखदार' शब्दाचा समानार्थी शब्द ओळखा.

(A) स्वर्णिम (B) विनयशील

(C) भव्य (D) सुशील

75. पुढीलपैकी 'मोठा' या शब्दाचा विरुद्धार्थी नसलेला शब्द शोधा.

(A) लहान (B) व्यापक

(C) छोटा (D) सूक्ष्म

परिच्छेद – 4

रोबोट एक विशिष्ट प्रकारचे यंत्र असून तो संगणकाकडून मिळणाऱ्या सूचनांना अनुसरुन चालतो आणि काम करतो. यंत्र असल्यामुळे ना तो चुकतो, ना थकतो. तो कधी तक्रारही करत नाही.

आपल्या चोहीकडे रोबोट आहेत. काही रोबोट वस्तू तयार करण्यासाठी वापरले जातात. उदाहरणार्थ, रोबोट मोटारकार तयार करण्यास मदतरूप ठरू शकतात. काही रोबोटांचा वापर धोक्याच्या ठिकाणांवर संशोधन करण्यासाठी केला जातो. जसे ज्वालामुखी. काही रोबोट घरातील साफ–सफाई करण्यात मदत करू शकतात. काही रोबोट शब्दांनाही ओळखू शकतात. ते टेलिफोन कॉलला उत्तर देण्यास मदत करू शकतात. काही रोबोट माणसांसारखे दिसतात. बव्हंशी रोबोट यंत्रासारखेच दिसतात.

76. 'थकणे' या शब्दाचा समानार्थी शब्द कोणता ?

(A) अन्वेषण (B) दमणे

(C) पोकळी (D) धोकादायक

77. रोबोट चुका करीत नाहीत कारण

(A) ते यंत्र आहेत

(B) ते संगणकाकडून मिळणाऱ्या सूचनांचे अनुकरण करतात

(C) ते माणसासारखे दिसतात

(D) ते थकलेले दिसत नाहीत

78. उताऱ्याप्रमाणे पुढीलपैकी कोणत्या उपक्रमात रोबोटच्या वापराचा उल्लेख नाही ?

(A) घराची साफ – सफाई करणे. (B) टेलिफोन कॉलला उत्तर देणे.

(C) मोटारकार तयार करणे. (D) मुलांना शिकवणे.

79. 'धोकादायक' शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द ओळखा :

(A) संशोधन (B) सुरक्षित

(C) थकलेला (D) ओळखणे

80. रोबोटच्या संदर्भात केलेल्या विधानांपैकी चुकीचे विधान शोधा :

(A) बव्हंशी रोबोट यंत्रासारखे दिसतात.

(B) रोबोट चुका करीत नाही.

(C) रोबोट अत्यंत उपयोगी आहे.

(D) बव्हंशी रोबोट माणसांसारखे दिसतात.

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा 2025

प्रश्नपत्रिका (फेज -II)

परीक्षा तारीख
12 एप्रिल, 2025

विभाग - I मानसिक क्षमता चाचणी

भाग — 1

सूचना : प्रश्न क्रमांक 1 ते 4 मध्ये, चार आकृत्या (A), (B), (C) आणि (D) दाखविलेल्या आहेत. या चार आकृत्यांपैकी तीन आकृत्या कोणत्यातरी बाबतीत समान आहेत आणि एक आकृती त्यांच्यापासून निराळी आहे. त्या निराळ्या आकृतीची निवड करा. आपले उत्तर दाखविण्यासाठी ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

1. 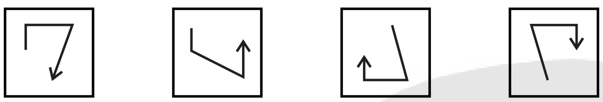

(A) (B) (C) (D)

2. 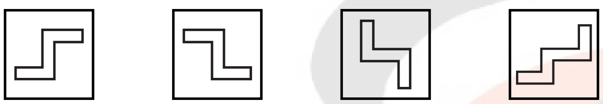

(A) (B) (C) (D)

3. 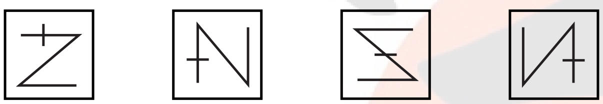

(A) (B) (C) (D)

4. 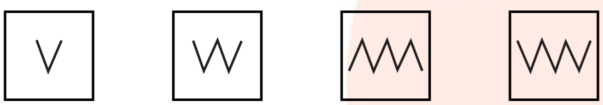

(A) (B) (C) (D)

भाग — 2

सूचना : प्रश्न क्रमांक 5 ते 8 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि उजव्या बाजूस (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तर आकृत्या दिलेल्या आहेत. उत्तर आकृत्यांपैकी प्रश्न आकृतीशी समान अशा आकृतीची निवड करा आणि आपले उत्तर दाखविण्याकरिता ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

प्रश्न आकृत्या | उत्तर आकृत्या

5.

(A) (B) (C) (D)

6. 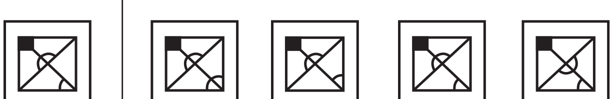

(A) (B) (C) (D)

7.

(A) (B) (C) (D)

8. 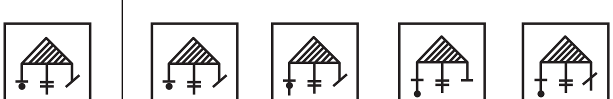

(A) (B) (C) (D)

भाग — 3

सूचना : प्रश्न क्रमांक 9 ते 12 मध्ये, डाव्या बाजूला एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि त्याचा एक भाग लुप्त आहे. उजव्या बाजूस दिलेल्या (A), (B), (C) आणि (D) अशा उत्तर आकृत्यांवर विचार करा आणि दिशा न बदलता प्रश्न आकृतीच्या संरचनेत आढळणारे असे प्रश्न आकृतीच्या संरचनेतील लुप्त भागात बरोबर बसेल अशी आकृती शोधून काढा. तुमचे उत्तर ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील क्रमांकामध्ये इष्ट पर्यायास काळे करुन दाखवा.

प्रश्न आकृत्या | उत्तर आकृत्या

9.

(A) (B) (C) (D)

10. 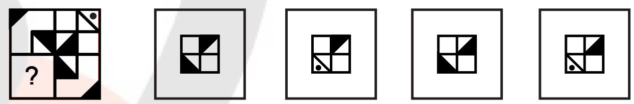

(A) (B) (C) (D)

11. 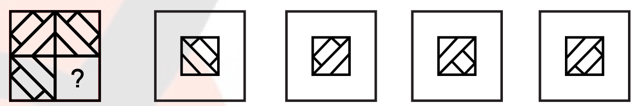

(A) (B) © (D)

12. 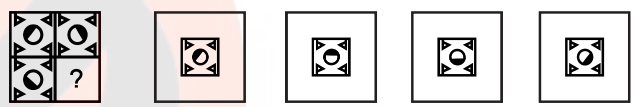

(A) (B) (C) (D)

भाग — 4

सूचना : प्रश्न क्रमांक 13 ते 16 मध्ये, डाव्या बाजूस तीन प्रश्न आकृत्या दिलेल्या आहेत आणि चौथ्या आकृतीसाठी जागा रिकामी सोडलेली आहे. प्रश्न आकृत्या विशिष्ट अनुक्रमाने आहेत. उजव्या बाजूला दिलेल्या उत्तर आकृत्यांमधून अशी आकृती शोधून काढा जी मोकळ्या सोडलेल्या प्रश्न आकृतीची जागा घेईल आणि अनुक्रम पूर्ण करेल. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावरील प्रश्नाशी जुळेल अशा क्रमांकासमोरील पर्याय काळा करुन तुमचे उत्तर दिग्दर्शित करा.

प्रश्न आकृत्या

13. 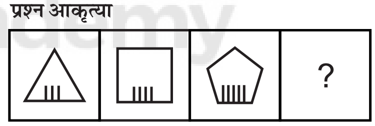

उत्तर आकृत्या

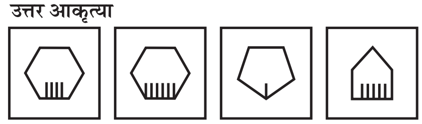

(A) (B) (C) (D)

प्रश्न आकृत्या

14. 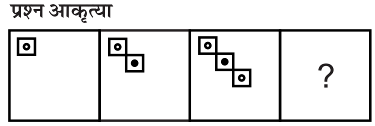

उत्तर आकृत्या

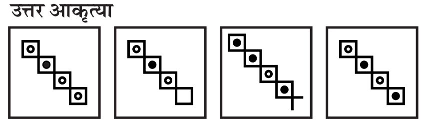

(A) (B) (C) (D)

भाग – 8

सूचना : प्रश्न क्रमांक 29 ते 32 मध्ये, डाव्या बाजूकडील प्रश्नाकृतीत दाखविल्याप्रमाणे एका कागदाच्या घड्या घालून त्याला भोके पाडलेली आहेत आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार आकृत्या उजवीकडे दिलेले आहेत. घड्या उलगडल्यावर कागद कसा दिसेल तशा उत्तर आकृतीची निवड करा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करुन तुमचे उत्तर दर्शवा.

29. 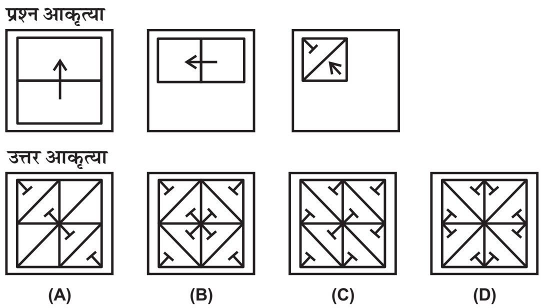

30. 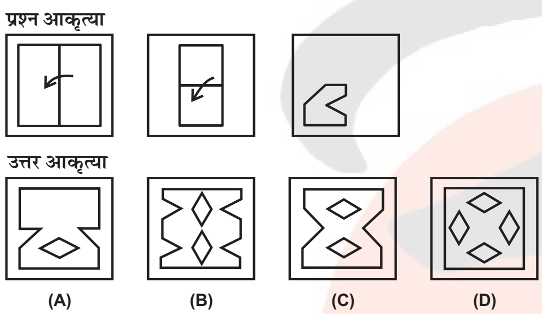

31. 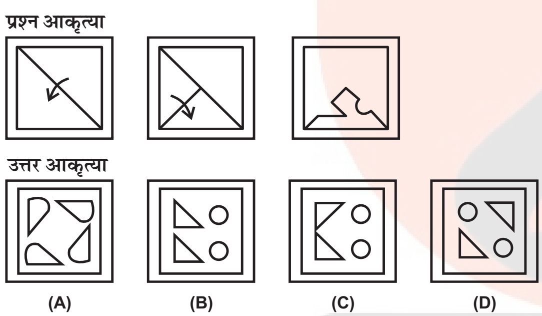

32. 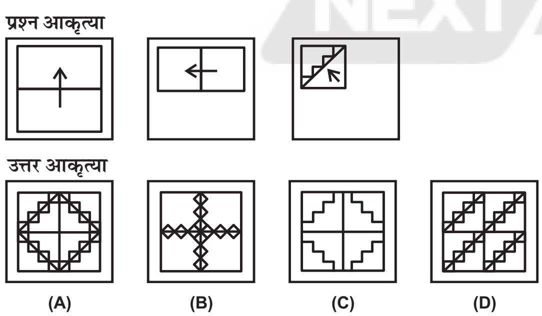

भाग – 9

सूचना : प्रश्न क्रमांक 33 ते 36 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिलेली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तरे असलेल्या उत्तराकृती उजव्या बाजूस आहेत. तुकडे केलेल्या प्रश्नाकृतींमधून तयार होईल अशी उत्तराकृती निवडा ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकाच्या समोरील वर्तुळ काळे करा.

33. 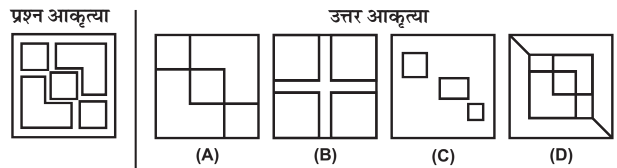

34. 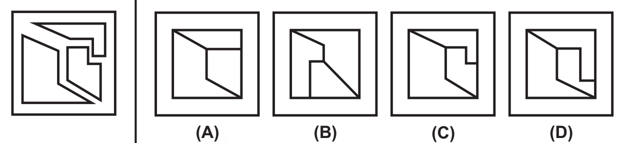

35. 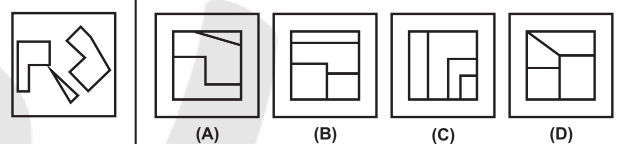

36. 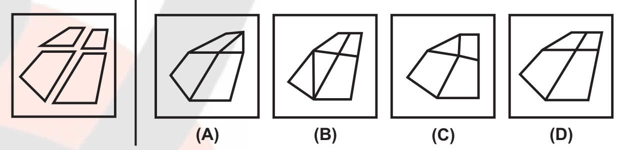

भाग – 10

सूचना : प्रश्न क्रमांक 37 ते 40 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार उत्तराकृती उजव्या बाजूस दिलेल्या आहेत जिच्यामध्ये प्रश्नाकृती लपलेली / जडवलेली आहे, अशी उत्तराकृती निवडा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

37. 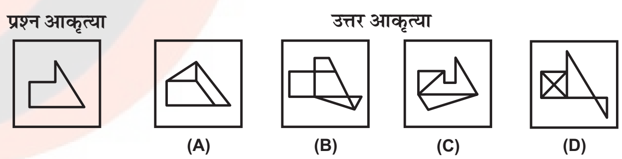

38. 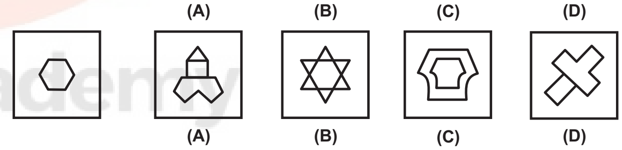

39. 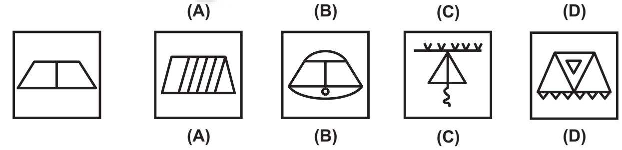

40. 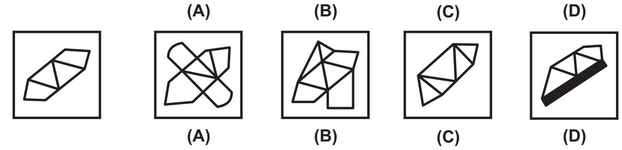

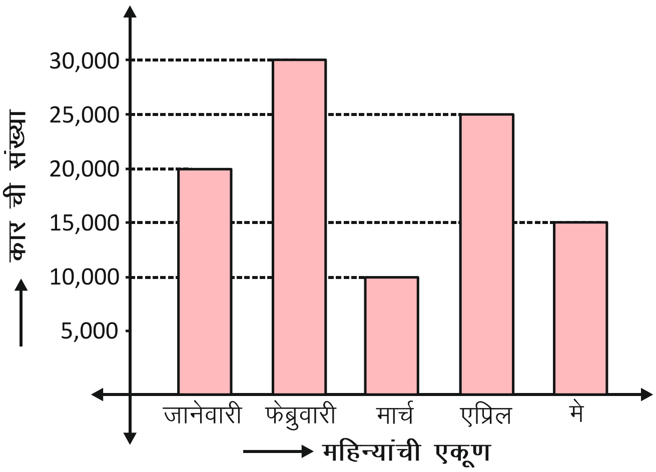

दिलेल्या आलेखावरुन जानेवारी, मार्च आणि से महिन्यात विकल्या गेलेल्या कारची एकूण संख्या आहेः

(A) 35,000 (B) 40,000
(C) 45,000 (D) 50,000

59. दिलेल्या आकृतीत कोणते कोन हे काटकोनापेक्षा मोठे आहेत?

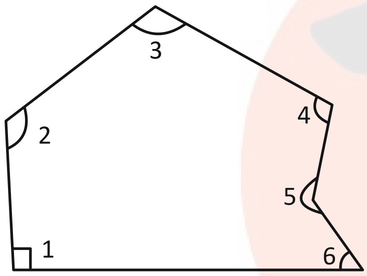

(A) फक्त 2 आणि 3
(B) फक्त 3, 4 आणि 5
(C) फक्त 4, 5 आणि 6
(D) फक्त 2, 3, 4 आणि 5

60. ईशान्य व आग्नेय या दोन दिशांमध्ये किती अंश मापाचा कोन तयार होतो?

(A) 180° (B) 90°
(C) 270° (D) 45°

विभाग – III भाषा परीक्षण – मराठी

सूचना : या खंडात चार परिच्छेद आहेत. प्रत्येक उतार्‍यानंतर पाच प्रश्न आहेत. प्रत्येक उतारा काळजीपूर्वक वाचा आणि त्यानंतरच्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा. प्रत्येक प्रश्नाकरिता (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार संभाव्य उत्तरे दिलेली आहेत. यापैकी केवळ एकच उत्तर बरोबर आहे. बरोबर उत्तर शोधा आणि ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठामध्ये प्रश्नक्रमांकाशी संबंधित वर्तुळ काळे करा.

उतारा – 1

पक्षी आपल्या वातावरणात खूप महत्त्वाची भूमिका बजावतात आणि आपल्या अन्नसाखळीचा एक आवश्यक भाग आहेत. ते निसर्गाचे परिपूर्ण संतुलन राखण्यास मदत करतात. उदाहरणार्थ, जंगलात, काही पक्षी वनस्पती खातात तर काही लहान कीटक आणि गांडुळे खातात. पक्षी आणि पक्ष्यांची अंडी कोल्हे आणि साप यांसारख्या मोठ्या प्राण्यांसाठी अन्न म्हणून काम करतात. अशा खाण्याच्या सवयी आणि नातेसंबंध कोणत्याही एका प्रजातीला खूप मोठी होण्यापासून रोखतात.

अन्नसाखळीचा भाग असण्याव्यतिरिक्त, पक्षी इतरही महत्त्वाच्या भूमिका बजावतात. कीटक खाऊन, ते वनस्पतींचे कीटकांपासून संरक्षण करतात. काही मकरंद खाणाऱ्या पक्ष्यांना परागकण वाहक म्हणतात. कारण जेव्हा ते मकरंद शोषण्यासाठी फुलावर बसतात.तेव्हा काही परागकण त्यांच्या शरीरावर चिकटतात.जे दुसऱ्या फुलावर बसल्यावर त्यावर पडतात.अशा प्रकारे ते नवीन वनस्पती तयार करण्यास मदत करतात.

61. अन्नसाखळीचा खालीलपैकी कोणता क्रम योग्य आहे?

(A) पक्षी - कीटक आणि गांडुळे - कोल्हे आणि साप - पक्ष्यांची अंडी
(B) पक्ष्यांची अंडी - पक्षी - लहान कीटक आणि गांडुळे - कोल्हे आणि साप
(C) कीटक आणि गांडुळे - कोल्हे आणि साप - पक्ष्यांची अंडी - पक्षी
(D) कीटक आणि गांडुळे - पक्षी - पक्ष्यांची अंडी - कोल्हे आणि साप

62. वनस्पती आणि इतर प्राणी किंवा कीटक खाऊन पक्षी .... राखण्यास मदत करतात

(A) पर्यावरणीय संतुलन (B) अन्नसाखळी
(B) जंगले (D) नातेसंबंध

63. उताऱ्यात .... ला 'परागकण वाहक' असे संबोधले आहे.

(A) कीटक (B) फुले
(C) पक्षी (D) साप

64. उताऱ्यात वापरल्या जाणाऱ्या शब्दांच्या कोणत्या जोडीचा समान अर्थ आहे?

(A) आवश्यक / महत्त्वाचे (B) आवश्यक / परिपूर्ण
(C) महत्वाचे / संतुलन (D) महत्वाचे / असंख्य

65. पक्षी खालीलपैकी कोणते क्षेत्र वगळता इतर सर्व क्षेत्रांमध्ये मदत करतात.

(A) परिसंस्थेमध्ये संतुलन राखणे.
(B) कीटकांपासून वनस्पतींचे संरक्षण करणे.
(C) पारस्परिक परागणास मदत
(D) मध उत्पादनास मदत करणे

उतारा – 2

कुत्रा खूप बुद्धिमान प्राणी आहेत. त्यांची वास घेण्याची क्षमता माणसांपेक्षा कितीतरी पटीने जास्त असते. ते वास घेतलेल्या वस्तूला पुन्हा वास घेऊन सहज ओळखू शकतात. कुत्र्याची वास घेण्याची क्षमता जास्त असल्याने त्यांचा वापर स्फोटके शोधण्यासाठी देखील केला जातो. त्यांची श्रवणशक्ती माणसांपेक्षा पाच पट जास्त असते. कुत्रे जन्मतःच बहिरे, आंधळे आणि दातहीन असतात. त्यांना गटात राहणे आवडते, परंतु काही जण एकटे राहणे पसंत करतात. अलास्कन मालामुट या कुत्र्यांच्या जातीमध्ये 70 अंशांपर्यंत तापमान

जवाहर नवोदय विद्यालय प्रवेश परीक्षा

मार्गदर्शिका

इयत्ता – 6 वी

विभाग – I

मानसिक क्षमता चाचणी

QR स्कॅन करा आणि पुस्तक घरपोच मिळवा.

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा २०२६

४०००+ सराव प्रश्नांसह एकमेव मराठी मार्गदर्शिका आता उपलब्ध!

NEXT Academy

1. तुमचा फोन वापरून खालील QR कोड स्कॅन करा .
2. आमच्या Whats app वर पुस्तकाची मागणी टाका.
3. पुस्तक तुमच्या पत्त्यावर घरपोच मिळवा.

NEXT Academy

1 भिन्न/वेगळी आकृती शोधणे.
(Different Figure)

भाग - I

भिन्न / वेगळी आकृती शोधणे.:– भिन्न (वेगळी)आकृती किंवा वर्गीकरण म्हणजे समान गुणधर्म / वैशिष्ट्यांच्या आधारे सर्वात वेगळा आकार निवडणे.

भिन्न (वेगळी) आकृती चाचणी:– या प्रकारच्या चाचणीमध्ये, तुमच्या नवोदय परीक्षेतील प्रश्नाला चार आकार दिले जातात. या चार आकृत्यांपैकी तीन आकृत्या काही सामान्य वैशिष्ट्यांच्या आधारे समान आहेत आणि चौथी आकृती इतरांपेक्षा वेगळी आहे. तुम्हाला वेगळी आकृती शोधून तुमचे उत्तर निवडावे लागेल. वेगवेगळ्या आकृती चाचणीची काही उदाहरणे–

भाग–1 – घड्याळाच्या दिशेने किंवा विरुद्ध दिशेने फिरणे.

उदाहरणे – 1

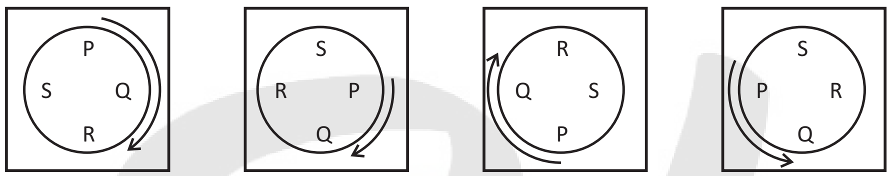

(A) (B) (C) (D)

उत्तर (D)

या प्रश्नात (A), (B), (C) घड्याळाच्या दिशेने फिरत आहेत परंतु (D) मध्ये घड्याळाच्या विरुद्ध दिशेने फिरत आहेत.

भाग – 2 – आकृत्यांच्या बाजू

उदाहरणे – 2

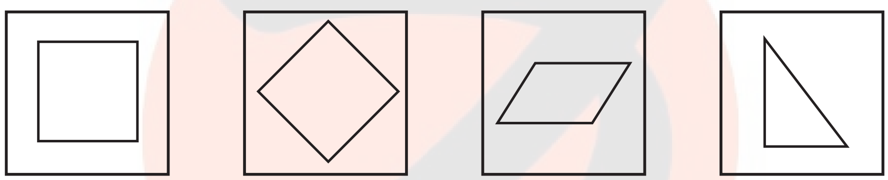

(A) (B) (C) (D)

उत्तर (D)

या अंतर्गत, आकृती (D) वगळता, इतर सर्व आकृत्यांना चार बाजू आहेत, परंतु आकृती (D) मध्ये तीन बाजू असल्यामुळे ते इतर तीनपेक्षा वेगळे असेल.

उदाहरणे – 3

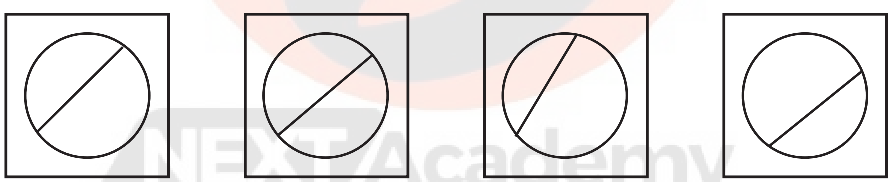

(A) (B) (C) (D)

उत्तर (B)

या अंतर्गत, आकृती (B), मध्ये (A), (C), (D) वगळता सर्व वर्तुळांचा व्यास आहे. पण (B) मध्ये ते बनवले जात नाही.

उदाहरणे – 4

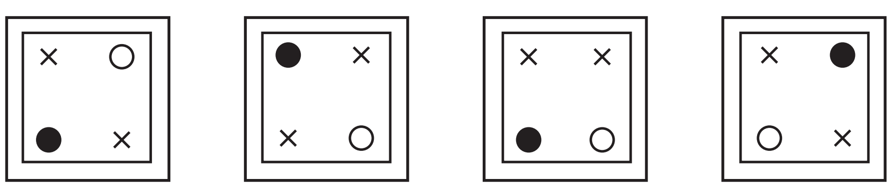

(A) (B) (C) (D)

उत्तर (C)

या अंतर्गत, आकृती (C) वगळता, (A), (B), (D) मधील आकृत्यांचे घटक एकमेकांना कर्ण आहेत.

स्पष्टीकरण : प्रश्न क्रमांक 1 ते 150 मध्ये (1), (2), (3) आणि (4) चार आकडे दाखवले आहेत. या चार आकृत्या पैकी तीन आकृत्या काही प्रमाणात सारखीच आहेत, तर एक आकृती इतरांपेक्षा वेगळे आहे.

1. 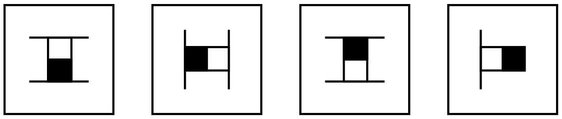

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2023)

2. 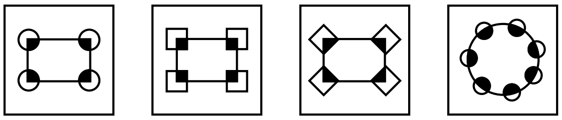

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2023)

3. 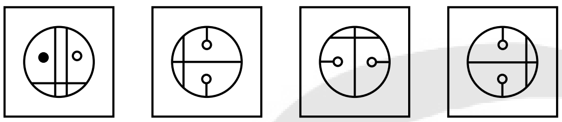

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2023)

4. 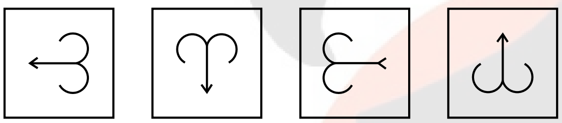

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2023)

5. 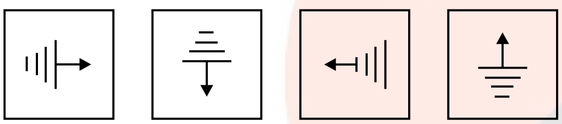

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2022)

6. 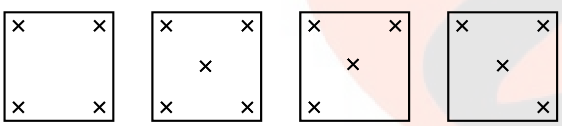

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2022)

7. 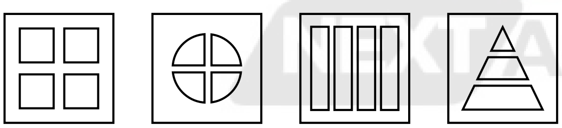

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2022)

8. 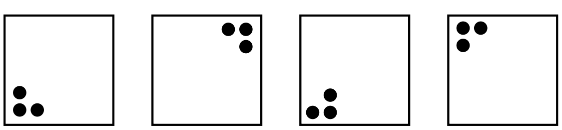

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2022)

9. 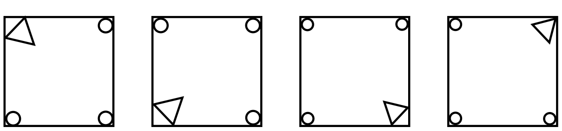

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2021)

10. 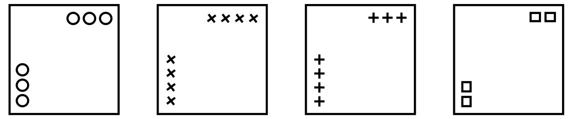

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2021)

11. 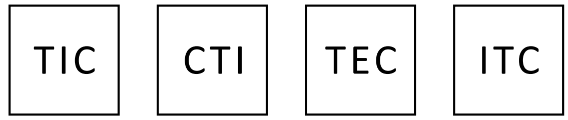

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2021)

12. 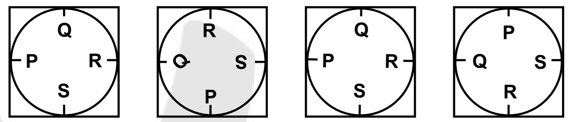

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2021)

13. 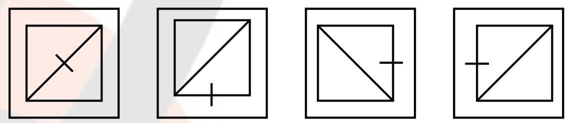

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2020 Phase - 1)

14. 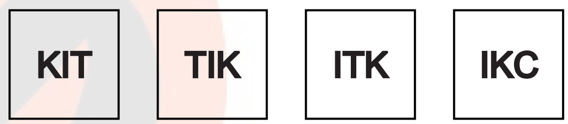

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2020 Phase - 1)

15. 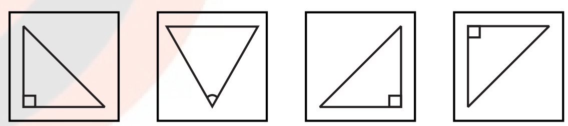

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2020 Phase - 1)

16. 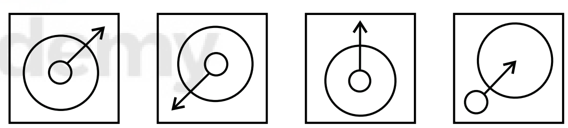

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2020 Phase - 1)

17. 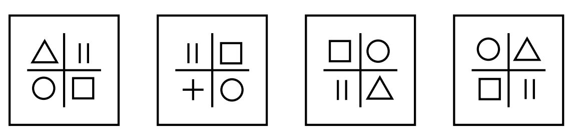

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2020 Phase - 2)

18. 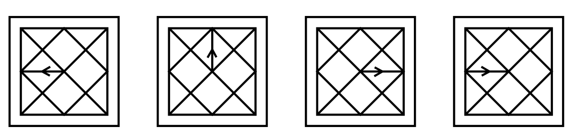

(A) (B) (C) (D)
(JNVST - 2020 Phase - 2)

59. 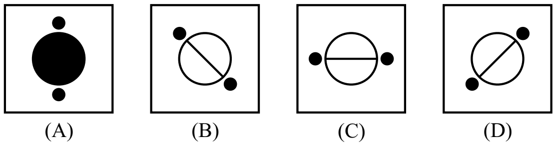

60. 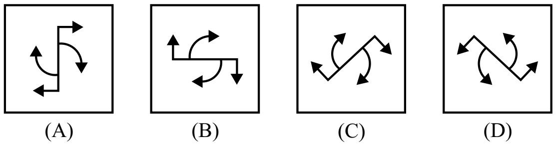

61. 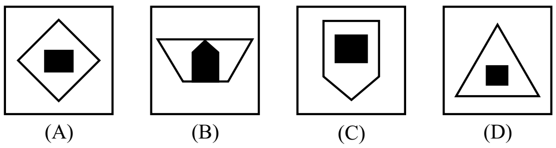

62. 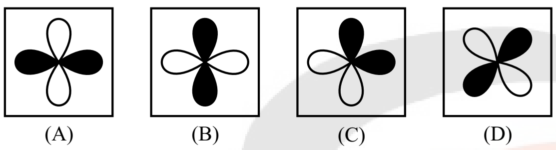

63. 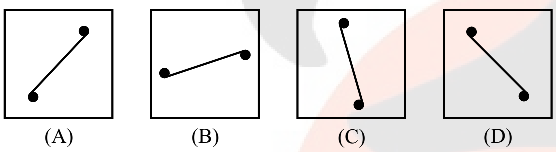

64. 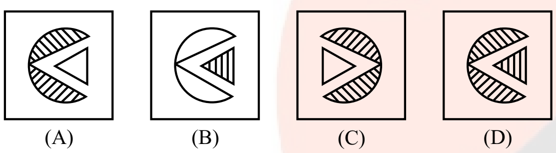

65. 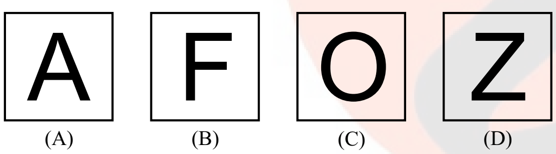

66. 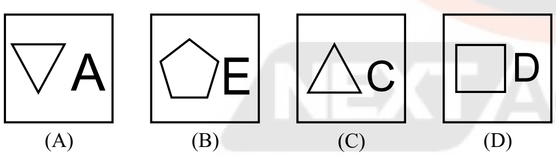

67. 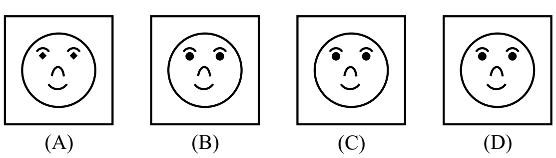

68. 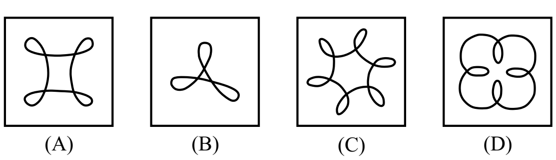

69. 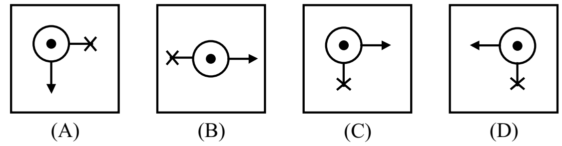

70. 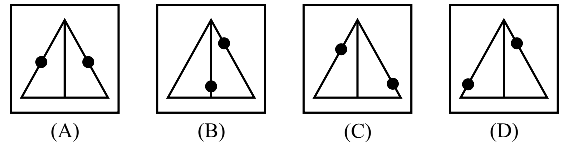

71. 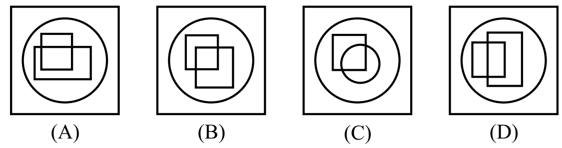

72. 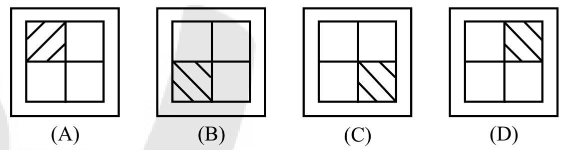

73. 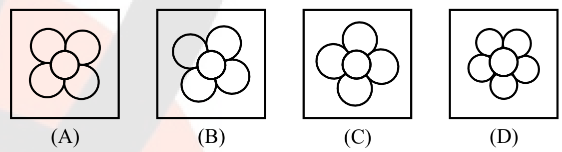

74. 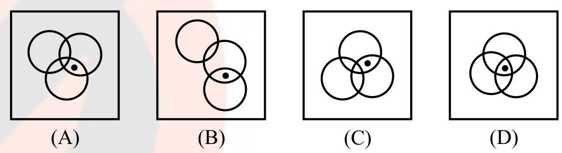

75. 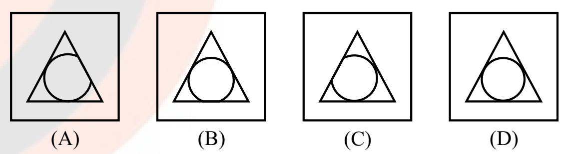

76. 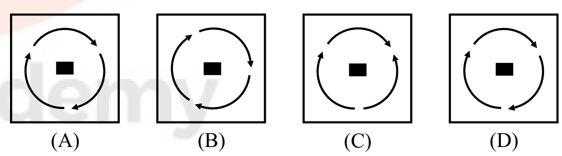

77. 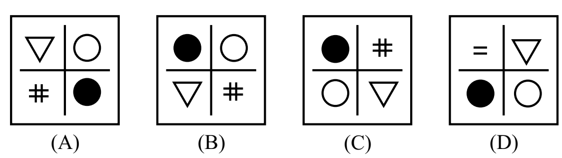

78. 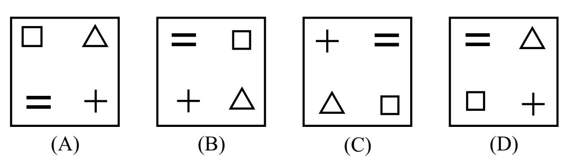

139. 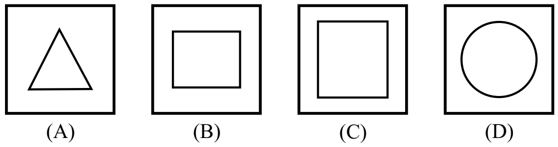

140. 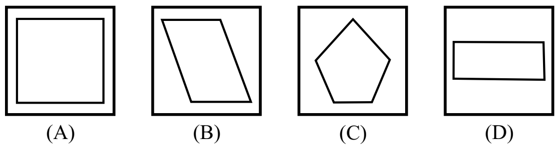

141. 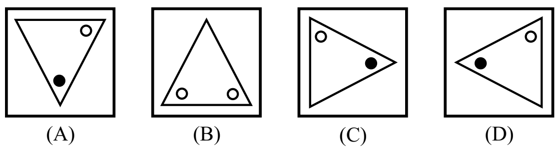

142. 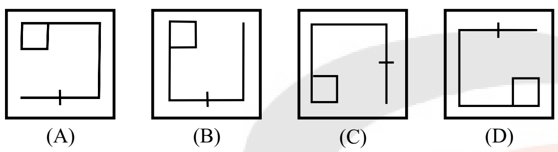

143. 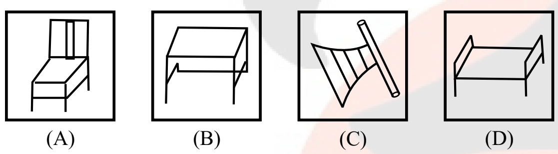

144. 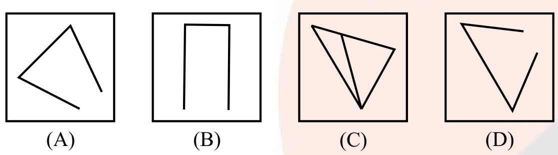

145. 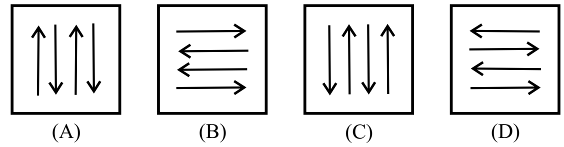

146. 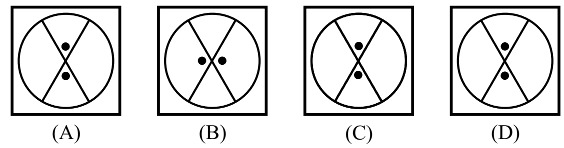

147. 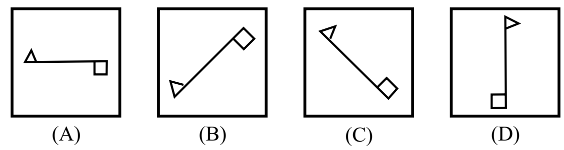

148. 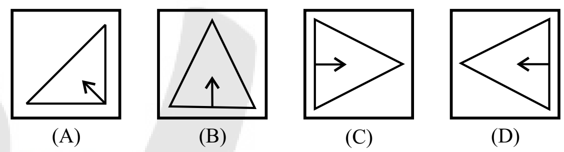

149. 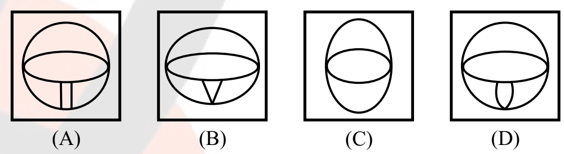

150. 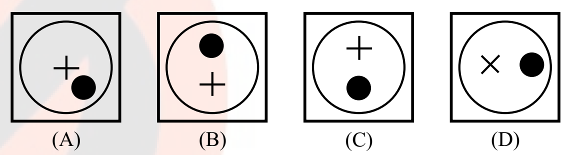

भिन्न आकृती / वेगळी आकृती शोधणे. — **उत्तरपत्रिका**

Que.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Ans.	**D**	**D**	**A**	**C**	**C**	**B**	**D**	**C**	**D**	**C**	**C**	**D**	**A**	**D**	**B**	**D**	**B**	**D**	**D**	**B**	**B**	**B**	**C**	**D**	**A**
Que.	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
Ans.	**C**	**C**	**D**	**C**	**B**	**B**	**D**	**B**	**B**	**A**	**A**	**C**	**C**	**C**	**B**	**C**	**A**	**D**	**D**	**C**	**B**	**D**	**B**	**D**	**D**
Que.	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75
Ans.	**A**	**C**	**B**	**D**	**B**	**B**	**D**	**D**	**A**	**D**	**A**	**C**	**A**	**D**	**C**	**A**	**A**	**D**	**B**	**B**	**C**	**A**	**D**	**D**	**D**
Que.	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
Ans.	**C**	**D**	**D**	**C**	**D**	**B**	**C**	**A**	**A**	**A**	**A**	**A**	**D**	**D**	**C**	**C**	**B**	**D**	**D**	**C**	**D**	**C**	**C**	**A**	**D**
Que.	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125
Ans.	**D**	**C**	**B**	**A**	**B**	**D**	**B**	**A**	**C**	**A**	**D**	**B**	**A**	**C**	**A**	**C**	**D**	**D**	**C**	**D**	**B**	**C**	**C**	**D**	**C**
Que.	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150
Ans.	**D**	**A**	**A**	**B**	**C**	**D**	**C**	**C**	**D**	**C**	**B**	**B**	**D**	**D**	**C**	**B**	**B**	**C**	**C**	**B**	**B**	**C**	**A**	**C**	**D**

जवाहर नवोदय
विद्यालय प्रवेश परीक्षा

मार्गदर्शिका

इयत्ता – 6 वी

विभाग – II

अंकगणित चाचणी

1 संख्याज्ञान (Number System)

➢ संख्या लिहिण्याच्या आणि वाचण्याच्या पद्धती

भारतीय संख्या पद्धती

अंकाचे मूल्य		
एकक	1	10^0
दशक	10	10^1
शतक	100	10^2
हजार	1000	10^3
दश हजार	10000	10^4
लक्ष	100000	10^5
दश लक्ष	1000000	10^6
कोटी	10000000	10^7
दश कोटी	100000000	10^8

आंतरराष्ट्रीय संख्या पद्धती

अंकाचे मूल्य		
एकक	1	10^0
दशक	10	10^1
शतक	100	10^2
हजार	1000	10^3
दश हजार	10000	10^4
शंभर हजार	100000	10^5
मिलियन	1000000	10^6
दहा मिलियन	10000000	10^7
शंभर मिलियन	100000000	10^8

➢ महत्त्वाचे शब्द

❖ अंक:—

कोणतीही संख्या दर्शविण्यासाठी 0,1,2,3,4,5,6,7,8,9 या दहा संकेतांचा वापर केला जातो त्यांना अंक म्हणतात.

अंकांच्या दोन किंमती असतात —

(i) नैसर्गिक किंमत/ दर्शनी किंमत (Face Value) :- कोणत्याही संख्येतील अंकाला त्याची दर्शनी किंमत म्हणतात.

जसे — 432 मध्ये 4 ची दर्शनी किंमत = 4
432 मध्ये 3 ची दर्शनी किंमत = 3
आणि 432 मध्ये 2 ची दर्शनी किंमत = 2

(ii) स्थानिक किंमत **(Place Value):-**

कोणत्याही संख्येतील अंकाची त्याच्या स्थानानुसार असणारी किंमत म्हणजे स्थानिक किंमत होय.

जसे — 432 मध्ये 4 ची स्थानिक किंमत = 400
432 मध्ये 3 ची स्थानिक किंमत = 30
आणि 432 मध्ये 2 ची स्थानिक किंमत = 2

लक्षात ठेवा :
(i) कोणत्याही संख्येत एकक स्थानातील अंकाची दर्शनी किंमत आणि स्थानिक किंमत समान असते.
(ii) कोणत्याही संख्येत कोणत्याही स्थानावर असलेल्या 0 ची दर्शनी किंमत आणि स्थानिक किंमत 0 च असते.

❖ संख्या:—

दोन किंवा दोनपेक्षा अधिक अंक एकत्र लिहिल्याने संख्या तयार होते.

जसे — (i) 2 व 5 या अंकांपासून 25 व 52 या संख्या तयार होतात.
(ii) 4, 6 व 9 या अंकांपासून 469 व 946 या संख्या तयार होतात.

❖ संख्या विस्तार:—

प्रत्येक संख्येतील अंक एका विशिष्ठ स्थानावर असतात.

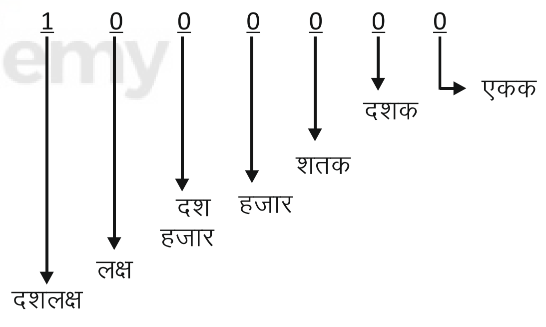

संख्येचे विस्तारीत रुप पुढीप्रमाणे करता येते.

उदा.

(i) 43251
= 40000 + 3000 + 200 + 50 + 1

(ii) 725493
= 700000 + 20000 + 5000 + 400 + 90 + 3

चढता व उतरता शब्दाध्ये –

(i) चढता – लहान शब्द ⇒ लहान ते मोठा क्रम

(ii) उतरता – मोठा शब्द ⇒ मोठा ते लहान क्रम

❖ रोमन पद्धत (Roman System)

रोमन अंकांचा उपयोग करून संख्या लिहिण्याच्या पद्धतीला रोमन पद्धत म्हणतात.

यामध्ये हिंदू–अरबी संख्यांच्या समान असणाऱ्या सात निश्चित स्वरुपाच्या अक्षरांचा उपयोग केला जातो.

I	V	X	L	C	D	M
1	5	10	50	100	500	1000

➪ खालील नियमांच्या मदतीने या संख्या लिहिता येतात –

1. **I, X, C व M** हे जास्तीत जास्त तीन वेळा लिहिता येतात. यांपासून तयार होणाऱ्या संख्येचे मूल्य त्यांच्या बेरजे इतके असते.

जसे –

II = 1 + 1 = 2,

XXX = 10 + 10 + 10 = 30,

CC = 100 + 100 = 200

I I I = 1 + 1 + 1 = 3

I I I I = 1 + 1 + 1 + 1 = 4 ⊗

4 = IV

X X X = 10 + 10 + 10 = 30

X X X X = 10 + 10 + 10 + 10 = 40 ⊗

40 = XL

2. **V, L, D** यांची पुनरावृत्ती होत नाही, म्हणजेच ते केवळ एकदाच वापरता येतात.

3. कोणत्याही लहान अक्षराला मोठ्या अक्षराच्या डावीकडे लिहिल्यास संख्येचे मूल्य मिळविण्यासाठी लहान अक्षराला मोठ्या अक्षरातून वजा केले जाते.

डावीकडे (Left) → लहान संख्या (Smaller)
उजवीकडे (Right) → मोठी संख्या (Greater)
↓
वजा (Substraction) = मोठी–लहान (Greater - Smaller)

जसे –

IV = 5 – 1 = 4,

XC = 100 – 10 = 90

I X → 1 10
= 10 – 1 = 9

X C → 10 100
= 100 – 10 = 90

4. कोणत्याही लहान अक्षराला मोठ्या अक्षराच्या उजवीकडे लिहिल्यास संख्येचे मूल्य मिळविण्यासाठी लहान अक्षराला मोठ्या अक्षरामध्ये मिळविले जाते.

डावीकडे (Left) → मोठी संख्या (Greater)
उजवीकडे (Right) → लहान संख्या (Smaller)
↓
बेरीज = मोठी संख्या + लहान संख्या
(Addition) = (Greater Number + Smaller Number)

जैसे–

VI = 5 + 1 = 6

XII = 10 + 1 + 1 = 12

X V → 10 5
= 10 + 5 = 15

L X → 50 10
= 50 + 10 = 60

5. **वजाबाकीचे नियम (Rules of Substraction in Roman Number):-**

डावीकडे (Left) — उजवीकडे (Right)
↓
लहान संख्या (Smaller Number) — मोठी संख्या (Greater Number)
↓
वजा (Substraction) = मोठी–लहान (Greater Smaller)

(A) I ला V व X मधून, X ला L व C मधून, C ला D व M मधून फक्त वजा करता येते तर V, L व D यांना कधीही वजा केले जात नाही. म्हणजेच I ला केवळ V आणि X मधूनच वजा करता येते.

I	→	V, X
1	→	5, 10

जसे –

IV	=	5 – 1 = 4 ☑
IX	=	10 – 1 = 9 ☑

IL	=	50 – 1 = 49 ☒
IC	=	100 – 1 = 99 ☒
ID ☒		
IM ☒		

(B) X ला केवळ L व C मधूनच वजा करता येते.

X	→	L, C
10	→	50, 100

QR स्कॅन करा आणि पुस्तक घरपोच मिळवा.

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा २०२६

४०००+ सराव प्रश्नांसह एकमेव मराठी मार्गदर्शिका आता उपलब्ध!

NEXT Academy

1. तुमचा फोन वापरून खालील QR कोड स्कॅन करा .
2. आमच्या Whats app वर पुस्तकाची मागणी टाका.
3. पुस्तक तुमच्या पत्त्यावर घरपोच मिळवा.

NEXT Academy

❖ एकूण सम/विषम संख्या शोधणे

दिलेल्या संख्येतील शेवटची संख्या खालीलपैकी असेल.

शेवटची संख्या ⇨	सम (even)	विषम (odd)
सम (even) ⇨	$\frac{\text{शेवटची संख्या}}{2}$	$\frac{\text{शेवटची संख्या} - 1}{2}$
विषम (odd) ⇨	$\frac{\text{शेवटची संख्या}}{2}$	$\frac{\text{शेवटची संख्या} + 1}{2}$

उदाहरण:–

1. 1 ते 30 पर्यंतच्या एकूण संख्या = ? (सम, विषम)

स्पष्टीकरण : {1, __________ 30}

सम (Even) = $\frac{30}{2} = 15$

विषम (Odd) = $\frac{30}{2} = 15$

2. 1 ते 55 पर्यंतच्या एकूण संख्या = ? (सम, विषम)

स्पष्टीकरण : {1 , __________ 55}

सम (Even) = {2, 4, 6, ________ 54}

$= \frac{55-1}{2} = \frac{54}{2} = 27$

विषम (Odd) = {1, 3, 5, _______ 55}

$= \frac{55+1}{2} = \frac{56}{2} = 28$

काही संख्यांमध्ये किमान आणि कमाल कोणती संख्या मिळवा किंवा वजा करावी जेणेकरून मिळालेल्या संख्येला दिलेल्या संख्येने पूर्ण भाग जाईल.

(A) किमान (Minimum):-

a) b (c
(a – d) ↓ (a – d) + b
d

= (a – d) + b

उदा. :-

3) 100 (33
–9
10
–9
1
(3 – 1)   (3 – 1) + 100

= (3 – 1) + 100 = 2 + 100 = 102

(B) कमाल (Maximum):-

a) b (c
(b–d) ↓
d

= (b – d)

उदा. :-

5) 99 (19
–5
49
–45
4
(99 – 4)

= (99 – 4) = 95

-: उदाहरण :-

1. लहानात लहान चार अंकी संख्येमध्ये कोणती किमान संख्या मिळवली असता मिळणाऱ्या संख्येला 75 ने पूर्णतः भाग जाईल?

उत्तर – चार अंकी लहानात लहान संख्या = 1000

75) 1000 (13
–75
250
–225
⊖ 25 ⇒ (75 – 25 = 50) ⊕

= 1000 + 50 = 1050

⇒ 50 मिळविले पाहिजेत.

2. लहानात लहान पाच अंकी संख्येमध्ये कोणती किमान संख्या मिळवली असता मिळणाऱ्या संख्येला 64 ने पूर्णतः भाग जाईल?

उत्तर– स्वतः सोडवा.

⇒ किमान 48 मिळविले पाहिजेत.

3. मोठ्यात मोठ्या चार अंकी संख्येमधून कोणती किमान संख्या वजा केली असता मिळणाऱ्या संख्येला 50 ने पूर्णतः भाग जाईल?

उत्तर– मोठ्यात मोठी चार अंकी संख्या= 9999

50) 9999 (199
–50
499
–450
499
–450
49 ⊖

= 9999 – 49 = 9950

⇒ किमान 49 वजा केले पाहिजेत.

4. मोठ्यात मोठ्या पाच अंकी संख्येमधून कोणती किमान संख्या वजा केली असता मिळणाऱ्या संख्येला 44 ने पूर्णतः भाग जाईल?

उत्तर– स्वतः सोडवा.

⇒ किमान 48 वजा केले पाहिजेत.

दिलेल्या संख्यांदरम्यान दिलेल्या संख्येने विभाजित एकूण संख्या

NEXT Academy

=

$a \div 1 = a$

$0 \div a = 0$

$a \div 0 = \infty$

$15 \div 15 = 1$

$15 \div 1 = 15$

$0 \div 15 = 0$

$15 \div 0 = \infty$

10. a या कोणत्याही संख्येची व्यस्त संख्या $\left(\frac{1}{a}\right)$ असते.

उदा. :-

(a) $5 \rightarrow \frac{1}{5}$

(b) $6 \rightarrow \frac{1}{6}$

(c) कोणत्याही दोन संख्यांची बेरीज 8 असून गुणाकार 15 आहे, तर त्यांच्या व्यस्तांची बेरीज किती असेल?

स्पष्टीकरण : a + b = 8, ab = 15

$\frac{1}{a} + -$ —— —

11. <u>एकसमान तत्व (Identity Element)</u>

(1) बेरजेसाठी – शून्य (0)

$4 + 0 = 4$

$5 + 0 = 5$

(2) गुणाकारासाठी – एक (1)

$4 \times 1 = 4$

$5 \times 1 = 5$

Notes:- ✍

❑❑❑

मागील वर्षातील प्रश्न

1. 9, 7, 0 आणि 4 या अंकांची पुनरावृत्ती न करता बनलेल्या 4 अंकी मोठयात मोठी कमाल संख्येमधील व लहानात लहान किमान संख्येमधील अंतर आहे .... **[JNVST-2023]**

(A) 8991 (B) 5391
(C) 9261 (D) 5661

2. पाच हजार पाचशे पंचावन्न असे लिहितात. **[JNVST-2023]**

(A) 5055 (B) 5505
(C) 5550 (D) 5555

3. जर तीन क्रमवार संख्यांची बेरीज 15 असेल तर मध्यभागी असणा–या संख्येचा वर्ग किती असेल. **[JNVST-2023]**

(A) 16 (B) 25
(C) 36 (D) 49

4. 4 किंवा जास्त अंकांची संख्या 8 ने विभाज्य असेल जर : **[JNVST-2023]**

(A) संख्या सम असते
(B) शेवटचा अंक 8 ने विभाज्य आके.
(C) शेवटचे दोन अंक 8 ने विभाज्य आहेत.
(D) शेवटचे तीन अंक 8 ने विभाज्य आहेत.

5. रहीमला दिनेशपेक्षा 10 गुण जास्त मिळाले. जॉर्जला रहीम पेक्षा 25 गुण कमी मिळाले. सर्वांच्या गुणांची बेरीज 235 आहे. जॉर्जला किती गुण मिळाले. **[JNVST-2023]**

(A) 80 (B) 65
(C) 90 (D) 75

6. जर दोन संख्यांची बेरीज 8 आणि गुणाकार 15 आहे. तर त्यांच्या व्यस्तांची बेरीज किती असेल? **[JNVST-2023]**

(A) $\frac{8}{15}$ (B) $\frac{15}{8}$
(C) 23 (D) 7

7. दोन अंकी नैसर्गिक संख्या किती आहेत. **[JNVST-2022]**

(A) 89 (B) 90
(C) 91 (D) 99

8. एका संख्येतून तिच्या अंकांची बेरीज वजा केली असता मिळणारी संख्या नेहमी विभाजित असते. **[JNVST-2022]**

(A) 2 ने (B) 5 ने
(C) 8 ने (D) 9 ने

9. दोन लाख दोन हजार अंकामध्ये लिहिले असता ही संख्या मिळते. **[JNVST-2021]**

(A) 20200 (B) 200200
(C) 202000 (D) 220000

10. लहानात लहान 6 अंकी संख्या आणि 4 अंकी मोठ्यात मोठी संख्या यामधील फरक किती आहे? **[JNVST-2021]**

(A) 1 (B) 90000
(C) 90001 (D) 900001

11. पहिल्या चार मूळ संख्यांची बेरीज किती आहे? **[JNVST-2021]**

(A) 10 (B) 11
(C) 26 (D) 17

12. जर $\frac{x}{25}=\frac{196}{x}$ तर x चे किंमत काय आहे? **[JNVST-2021]**

(A) 56 (B) 70
(C) 84 (D) 42

13. 6 अंकी मोठ्यात मोठी संख्या आणि 5 अंकी मोठ्यात मोठी संख्या यामधील फरक किती आहे? **[JNVST-2020]**

(A) 100000 (B) 100001
(C) 99999 (D) 900000

14. 7 अंकी मोठ्यात मोठी संख्या आणि 4 अंकी लहानात लहान संख्या यामधील फरक किती आहे. **[JNVST-2020]**

(A) 9990999 (B) 9993999
(C) 9996999 (D) 9998999

15. खालीलपैकी कोणते विधान सत्य आहे. **[JNVST-2019]**

(A) शून्य ही एक विषम संख्या आहे.
(B) शून्य ही एक सम संख्या आहे.
(C) शून्य ही एक मूळ संख्या आहे.
(D) शून्य ही विषम संख्या किंवा सम संख्या नाही.

16. 0, 3, 6, 7 आणि 9 यांची पुनरावृत्ती न होता तयार होणारी मोठ्यात मोठी आणि लहानात लहान 5 अंकी संख्या यातील फरक काय आहे. **[JNVST-2019]**

(A) 93951 (B) 67061
(C) 66951 (D) 60840

17. 5, 84, 356 मधील 5 या अंकाच्या स्थानिक किंमतीची बेरीज किती आहे? **[JNVST-2019]**

(A) 10 (B) 50,050
(C) 5,050 (D) 5,00,050

18. पहिल्या 100 नैसर्गिक संख्यांमध्ये 3 आणि 5 ने विभाजित होणाऱ्या संख्या आहेत. **[JNVST-2019]**

(A) 10 (B) 9
(C) 7 (D) 6

19. जर –1 ला –1 ने 100 वेळा गुणले तर गुणाकार काय येईल? **[JNVST-2019]**

(A) 1 (B) –1
(C) 100 (D) –100

20. एका संख्येतून तिच्या अंकांची बेरीज वजा केली असता मिळणारी

76. 29 आणि 38 बाबत खालीलपैकी कोणते विधान सत्य आहे?
(A) दोन्ही मूळ संख्या आहेत
(B) दोन्ही 19 चे गुणक आहेत
(C) दोन्ही सहमूळ संख्या आहेत
(D) दोन्ही विषम संख्या आहेत

77. दोन संख्यांची बेरीज 346270 आहे. जर त्यापैकी एक संख्या दुसरीपेक्षा 9020 ने छोटी असेल, तर छोटी संख्या कोणती आहे?
(A) 9020 (B) 168625
(C) 177645 (D) 178625

78. खालीलपैकी कोणती संख्या सर्वात मोठी आहे?
(A) 76057 (B) 76507
(C) 70657 (D) 77560

79. 5 अंकी मोठ्यात मोठी सम संख्या आणि 5 अंकी लहानात लहान विषम संख्या यांच्यातील फरक किती आहे?
(A) 89999 (B) 89997
(C) 88887 (D) 99001

80. दोन संख्यांचा गुणाकार 16095 आहे. जर एक संख्या 145 असेल तर दुसरी संख्या कोणती आहे?
(A) 11.1 (B) 111.1
(C) 1110 (D) 111

81. गोपाळचे वजन अमीरच्या वजनापेक्षा 6 किलोग्रॅमने कमी आहे आणि गोपीचे वजन अमीरच्या वजनापेक्षा 2 किलोग्रॅमने जास्त आहे. जर तिघांचे एकूण वजन 137 किलोग्रॅम असेल तर अमीरचे वजन किती आहे?
(A) 47 किग्रॅ. (B) 42 किग्रॅ.
(C) 41 किग्रॅ. (D) 49 किग्रॅ.

82. 3, 2, 0, 9, 7 हे सर्व अंक वापरून तयार होणारी सहा अंकी मोठ्यात मोठी आणि लहानात लहान संख्येची बेरीज किती आहे? (अंकांचा पुन्हा वापर करता येईल)
(A) 1179699
(B) 1197699
(C) 1197689
(D) 1197698

83. खालील संख्या उतरत्या क्रमाने मांडा.
400234, 423001, 403320
(A) 400234, 423001, 403320
(B) 423001, 400234, 403320
(C) 423001, 403320, 400234
(D) 400234, 403320, 423001

84. पहिल्या 9 नैसर्गिक संख्याच्या गुणाकाराच्या एककस्थानी हा अंक आहे?
(A) 0 (B) 2
(C) 4 (D) 6

85. 51 ते 80 च्या दरम्यान किती मूळ संख्या आहेत.
(A) 4 (B) 5
(C) 6 (D) 7

86. 22, 78 आणि 99 बाबत खालीलपैकी कोणते विधान सत्य आहे?
(A) सर्व मूळ संख्या आहेत
(B) सर्व सम संख्या आहेत
(C) सर्व 11 चे गुणक आहेत
(D) सर्व संयुक्त संख्या आहेत

87. दोन संख्यांचे प्रमाण 4 : 3 आहे. जर त्यांचा गुणाकार 432 असेल तर त्यांच्यामध्ये कितीचा फरक असेल.
(A) 24 (B) 18
(C) 6 (D) 42

88. 0, 4, 6 आणि 8 हे सर्व अंक वापरून तयार होणारी 6 अंकी मोठ्यात मोठी आणि लहानात लहान संख्येमधील फरक किती आहे. (अंकांचा पुन्हा वापर करता येईल)
(A) 488572 (B) 398640
(C) 420640 (D) 396000

89. खालीलपैकी कोणता संख्यासमुह मोठ्याकडून लहानाकडे जातो?
(A) 81427, 16378, 82341, 63178
(B) 16378, 63178, 82341, 81427
(C) 81427, 82341, 63178, 16378
(D) 82341, 81427, 63178, 16378

90. 70 ते 80 दरम्यानच्या सर्व मूळ संख्यांची बेरीज किती आहे?
(A) 221 (B) 223
(C) 227 (D) 231

91. दोन मुलांच्या वयांचा (वर्षामध्ये) गुणाकार 770 आहे. त्यांच्या वयांची बेरीज किती आहे?
(A) 87 (B) 81
(C) 57 (D) 75

92. खालील बेरजेमधील लुप्त अंक शोधा.

*	2	⊛	8
4	[*]	3	7
8	1	5	5

(A) ∗ = 1 , ⊛ = 3 , [*] = 9
(B) ∗ = 9 , ⊛ = 1 , [*] = 3
(C) ∗ = 3 , ⊛ = 1 , [*] = 9
(D) ∗ = 9 , ⊛ = 3 , [*] = 1

93. खालीलपैकी कोणते विधान 33 आणि 97 बाबत सत्य आहे?
(A) दोन्ही मूळ संख्या आहेत.
(B) दोन्ही सहमूळ संख्या आहेत.
(C) दोन्ही 11 चे गुणक आहेत.

NEXT Academy

(D) दोन्ही सम संख्या आहेत.

94. जर 67127y76x2 ही संख्या 88 ने विभाज्य असेल तर $(7x-2y)$ ची किंमत किती आहे?

(A) 10 (B) 7
(C) 3 (D) 5

95. जर 5y5884805x6 ही संख्या 72 ने विभाज्य असेल तर $\sqrt{xy}$ ची किंमत आहे. येथे $x=y$

(A) $\sqrt{6}$ (B) 3
(C) 7 (D) $2\sqrt{7}$

96. जर 15x1y2 ही संख्या 44 ने विभाज्य असेल तर $(x+y)$ ची किंमत किती असेल?

(A) 8 (B) 7
(C) 6 (D) 9

97. जर 517x324 ही संख्या 12 ने विभाज्य असेल तर x चे किमान किंमत किती असेल.

(A) 3 (B) 1
(C) 0 (D) 2

98. दोन अंकी एका संख्येतील अंकांची बेरीज, त्या संख्येच्या $\frac{1}{7}$ आहे. एककस्थानचा अंक दशक स्थानच्या अंकापेक्षा 4 ने लहान आहे. जर त्या अंकांची अदला–बदल करुन 7 ने भागले तर बाकी किती येईल?

(A) 4 (B) 5
(C) 1 (D) 6

99. जर n या पूर्णांक संख्येला 7 ने भागले असता बाकी 3 येते. तर 6n ला 7 ने भागल्यास बाकी किती येईल?

(A) 1 (B) 2
(C) 4 (D) 0

100. जर n या पूर्णांक संख्येला 8 ने भागले असता बाकी 3 येते. तर $6n-1$ ला 8 ने भागल्यास बाकी किती येईल?

(A) 4 (B) 1
(C) 0 (D) 2

101. दोन धन संख्यांमधील फरक 2001 आहे. मोठ्या संख्येला लहान संख्येने भागले असता भागाकर 9 आणि बाकी 41 येते. त्यामधील मोठ्या संख्येतील अंकांची बेरीज किती आहे?

(A) 14 (B) 11
(C) 10 (D) 19

102. $\frac{567\times653\times672}{9}$ बाकी काढा.

(A) 0 (B) 3
(C) 5 (D) 6

103. M ही तीन अंकी सर्वात मोठी सम संख्या असून तिला 6 आणि 5 ने भागल्यास बाकी अनुक्रमे 2 आणि 3 येते. M ला 11 ने भागल्यास बाकी किती येईल?

(A) 1 (B) 8
(C) 3 (D) 9

104. 1000 ते 2000 दरम्यान 341 ने विभाज्य असणा–या किती संख्या आहेत?

(A) 1 (B) 2
(C) 3 (D) 4

105. एका संख्येला 192 ने भागले असता बाकी 54 येते. तर त्या संख्येला 16 ने भागले असता बाकी किती येईल?

(A) 2 (B) 4
(C) 6 (D) 8

106. एक भाजक भागाकाराच्या 50 पट आणि बाकीच्या 10 पट आहे. जर भागाकर 32 असेल तर भाज्य किती असेल.

(A) 51000 (B) 51360
(C) 61000 (D) 61520

107. 100 मध्ये अशी कोणती लहानात लहान संख्या मिळवावी म्हणजे ती 6 ने पूर्ण विभाजित होईल?

(A) 2 (B) 3
(C) 5 (D) 4

108. 3401 मधून अशी कोणती लहानात लहान संख्या वजा करावी म्हणजे ती 11 ने पूर्ण विभाजित होईल.

(A) 3 (B) 1
(C) 2 (D) 0

109. 1 ते 200 दरम्यान अशा किती संख्या आहेत ज्या 3 ने विभाज्य आहेत परंतु 7 ने नाही.

(A) 38 (B) 45
(C) 57 (D) 66

110. 700 ते 950 दरम्यान किती संख्या आहेत 7 व 3 ने विभाज्य नाही?

(A) 107 (B) 141
(C) 144 (D) 145

111. एका संख्येला 38 ने भागल्यास भागाकर 90 आणि बाकी 19 येते. तर ती संख्या कोणती आहे?

(A) 3401 (B) 3382
(C) 3458 (D) 3439

112. एका संख्येला 44 ने भागले असता भागाकर 432 आणि बाकी शून्य येते. जर त्या संख्येला 31 ने भागले तर बाकी किती येईल.

(A) 3 (B) 4
(C) 5 (D) 6

113. 1000 पेक्षा लहान किती संख्या आहेत ज्या 7 ने विभाज्य आहेत परंतु 35 ने नाही?

(A) 285 (B) 114
(C) 341 (D) 243

114. दोन अंकी मोठी संख्या कोणती आहे जिला 6 आणि 5 ने भागले

NEXT Academy

निष्कर्ष काढू शकाल

(A) किमान एक संख्या शून्य आहे.

(B) दोन्ही संख्या शून्य असू शकतात.

(C) दोन्ही योग्य आहेत.

(D) कोणतेच योग्य नाही.

175. अशी कोणती संख्या आहे, जिला त्याच संख्येने गुणल्यास तीच संख्या येते?

(A) 1 आणि 3 (B) 0 आणि 1

(C) 5 आणि 7 (D) 9 आणि 11

176. ती कोणती संख्या आहे जिला 35 ने भागल्यास भागाकार 20 आणि बाकी 18 येते?

(A) 612 (B) 823

(C) 718 (D) 529

177. ती कोणती संख्या आहे जिला 58 ने भागल्यास भागाकार 40 आणि बाकी 31 येते?

(A) 2313 (B) 2351

(C) 2341 (D) 2321

178. दोन संख्यांचा गुणाकार 504347 आहे. त्यातील एक संख्या 1591 आहे, तर दुसरी संख्या कोणती असेल?

(A) 308 (B) 299

(C) 316 (D) 317

179. 59761 या संख्येला एका संख्येने भागले असता भागाकार 189 आणि बाकी 37 येते. तर भाजक किती असेल?

(A) 316 (B) 310

(C) 320 (D) यापैकी कोणतेही नाही.

180. 55390 ला 299 ने भागले असता बाकी 75 येते. भागाकर किती असेल?

(A) 172 (B) 183

(C) 125 (D) 185

181. खालीलपैकी कोणती सर्वात लहान पूर्ण संख्या आहे?

(A) 1 (B) 2

(C) 0 (D) यापैकी कोणतेही नाही.

182. खालीलपैकी कोणती सर्वात लहान सम पूर्ण संख्या आहे.

(A) 0 (B) 1

(C) 2 (D) यापैकी कोणतेही नाही

183. खालीलपैकी कोणती सर्वात लहान विषम पूर्ण संख्या आहे?

(A) 0 (B) 1

(C) 3 (D) 5

184. 437 आणि 487 दरम्यान किती पूर्ण संख्या आहेत?

(A) 50 (B) 49

(C) 51 (D) यापैकी कोणतेही नाही.

185. 999 च्या नंतरची आणि 1001 आधीच्या संख्यांचा गुणाकार किती आहे?

(A) एक लाख (B) दहा करोड

(C) दहा लाख (D) एक करोड

186. खालीलपैकी कोणती संख्या पूर्ण संख्येच्या आधीची नाही?

(A) 1 (B) 0

(C) 2 (D) यापैकी कोणतेही नाही.

187. सर्वात लहान पूर्ण संख्या आणि दोन अंकी सर्वात मोठी संख्या या दरम्यान किती पूर्ण संख्या आहेत?

(A) 101 (B) 100

(C) 99 (D) 98

188. जर n ही अशी पूर्ण संख्या आहे की, $n + n = n$, तर $n = ?$

(A) 1 (B) 2

(C) 3 (D) यापैकी कोणतेही नाही.

189. 3 अंकी सर्वात लहान संख्येच्या आधीची संख्या ही आहे.

(A) 99 (B) 99

(C) 100 (D) 101

190. ती संख्या कोणती आहे जिला 53 ने भागले असता भागाकर 8 आणि बाकी 5 येते?

(A) 424 (B) 419

(C) 429 (D) यापैकी कोणतेही नाही.

191. योग्य पर्याय निवडा.

(A) $-3 > +5$ (B) $+5 > -3$

(C) $+8 > +10$ (D) $0 > +1$

192. सोडवा. $0 + 0 + 0 + 0 + 0$

प्रत्येक 0 चे मूल्य 2 असेल तर सर्व 0 ची बेरीज किती आहे?

(A) 12 (B) 10

(C) 14 (D) 15

193. रिकाम्या जागी भरा.

$(+3-8+5)$ ___ $(+5-8-3+2)$

(A) > (B) <

(C) = (D) ≥

194. ऋण संख्या, शून्य आणि धन संख्या यांच्या समुहाला काय म्हणतात?

(A) नैसर्गिक संख्यांचा समूह

(B) पूर्णांक संख्यांचा समूह

(C) धन संख्यांचा समूह

(D) ऋण संख्यांचा समूह

195. खालीलपैकी कोणती सर्वात मोठी ऋणात्मक पूर्णांक संख्या आहे?

(A) −100 (B) −9

(C) −1 (D) 1

196. कोणती संख्या ऋण किंवा धन नाही?

(A) 1 (B) 5

जवाहर नवोदय विद्यालय प्रवेश परीक्षा

मार्गदर्शिका

इयत्ता - 6 वी

विभाग - III

भाषा चाचणी - मराठी

मराठी व्याकरण

➢ शब्दांच्या जाती

विकारी	अविकारी
1. नाम	5. क्रियाविशेषण अव्यय
2. सर्वनाम	6. शब्दयोगी अव्यय
3. विशेषण	7. उभयान्वयी अव्यय
4. क्रियापद	8. केवल प्रयोगी अव्यय

- **विकारी –**
  लिंग, वचन, विभक्ती यांचा परिणाम होऊन बदल होतो.
- **अविकारी –**
  लिंग, वचन, विभक्ती यांचा परिणाम होत नाही.
- **नाम :**
  व्याख्या – प्रत्यक्षात अस्तित्वात असलेल्या किंवा काल्पनिक वस्तूला किंवा त्यांच्या गुणांना जे नाव दिले जाते त्याला नाम असे म्हणतात.
  उदा. – स्पर्श, पृथ्वी, सौंदर्य, सुनिता, नदी.
- **नामाचे प्रकार :**

1. **सामान्य नाम –** सामान्य नामाचे दोन प्रकार पडतात

अ. **पदार्थवाचक नाम**
जे घटक शक्यतो लीटर, मीटर, किंवा किलो ग्रॅम अशा परिमाणात मोजले जातात, संख्येत मोजले जात नाहीत, त्या घटकांच्या नावांना पदार्थ वाचक नामे म्हणतात.
उदा. – तांबे, कापड, पीठ, प्लास्टिक, पाणी, सोने साखर, तूप, दूध, हवा.

ब. **समुहवाचक नाम**
समान गुणधर्म असणाऱ्या अनेक घटकांच्या एकत्रित समूहाला दिलेल्या नावाला समूहवाचक नाम म्हणतात.
उदा. – मोळी, जुडी, ढिगारा, गंज, वर्ग, सैन्य, कळप.

2. **विशेषनाम –** ज्या नामावरून जातीचा बोध होतो त्या जातीतील एका विशि पदार्थाचा बोध होतो त्याला विशेष नाम असे म्हणतात.
उदा. – गंगा, हिमालय, राधिका, गोदावरी, रमेश, औरंगाबाद, ताजमहल, सूर्य, चंद्र ब्रह्मा, गोपाळ, महेश, मोनी, रान, मुंबई.

3. **भाववाचक नाम –** ज्या नामामधून पदार्थाचा किंवा वस्तूचा कोणत्याही प्रकारचा गुण, भाव, धर्म व्यक्त होतो त्याला भाववाचक नाम म्हणतात.
– भाववाचक नामाचे अनेकवचन होत नाही.
– भाववाचक नामाचे स्वतंत्र अस्तित्व आहे.
उदा. – शौर्य, देवत्व, देवपण, मोठेपण, चतुराई, भव्यत्व दास्यत्व, धैर्य, गुलामगिरी, दुधाळ, श्रीमंती, गोडी, लबाडी, वकिली शांतता, मधुरता पाटीलकी, आपुलकी, क्रुरता, नम्रता.

नाम – अभ्यास प्रश्न

1. खालील पैकी विशेष नाम ओळखा.
(A) नवलाई (B) सरस्वती
(C) चांदी (D) धैर्य

2. तुमचा <u>मुलगा</u> कुंभकर्णच दिसतो. अधोरेखित शब्दांचे नाम ओळखा.
(A) सामान्य नाम (B) विशेष नाम
(C) भाववाचक नाम (D) समुहवाचक नाम

3. खाली दिलेल्या शब्दांपैकी विशेष नाम कोणते?
(A) प्राणी (B) पक्षी
(C) दिनेश (D) पर्वत

4. सुशील अभ्यास करत आहे. यातील सुशील हे काय आहे?
(A) नाम (B) क्रियापद
(C) सर्वनाम (D) क्रियाविशेषण

5. मुलगा, लेखणी, नदी, शाळा हे खालील पैकी कोणते नाम आहे?
(A) विशेष नाम (B) सामान्य नाम
(C) भाववाचक नाम (D) पदार्थवाचक नाम

खालील शब्दसमूहांसाठी योग्य शब्द निवडा

6. मेंढ्यांचा ____________________
(A) ढीग (B) संच
(C) रास (D) कळप

7. दगडांचा ____________________
(A) गुच्छ (B) मालिका
(C) संच (D) ढीग

8. कीटकांचा ____________________
(A) थवा (B) कळप
(C) गुच्छ (D) संच

9. हॅरी पॉटर पुस्तकाची ____________________
(A) लीड (B) रास
(C) मालिक (D) ढीग

10. पुस्तकांचा ____________________
(A) कळप (B) रास
(C) संच (D) गुच्छ

11. फुलांचा ____________________
(A) ढीग (B) गुच्छ
(C) थवा (D) संच

QR स्कॅन करा आणि पुस्तक घरपोच मिळवा.

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा २०२६

४०००+ सराव प्रश्नांसह एकमेव मराठी मार्गदर्शिका आता उपलब्ध!

NEXT Academy

1

तुमचा फोन वापरून खालील QR कोड स्कॅन करा .

2

आमच्या Whats app वर पुस्तकाची मागणी टाका.

3

पुस्तक तुमच्या पत्त्यावर घरपोच मिळवा.

NEXT Academy

- ब्रम्हांड आठविणे – भीती वाटणे.
- आखूड शिंगी बहुदुद्धी – सर्व योग्य गोष्टी एकत्र येणे,
- ढोर कष्ट करणे – खूप मेहनत करणे.
- पांग फेडणे – कृतज्ञतेने उपकाराची परतफेड
- तत्त्वाला काळिमा फासणे – तत्त्वाच्या विरुध्द वागणे,
- त्राटिका – कुजाग बायको.
- त्रेधा उडणे – फजिती होणे.
- चतुर्भुज होणे – कैद होणे, लग्न होणे.
- षटकर्णी होणे – गुप्त गोष्ट तिसऱ्यास सांगणे.
- तत्वतः निघून जाणे – रागाने निघून जाणे.
- पदरमोड करणे – स्वतःसाठी ठेवलेल्या पैशातून दुसऱ्यासाठी खर्च करणे.
- उधान येणे – भरती येणे.
- अमृतकला सोसणे – जीव घाबरा होणे.
- दवंडी पिटणे – जाहीर करणे, सर्वांना सांगणे.
- डाळ न शिजणे – काम न साधणे.
- टेंभा मिरवणे – शान दाखवणे.
- हमरीतुमरीवर येणे – वादाला भांडणाचे स्वरुप येणे.
- स्वतःच्या पायावर उभे राहणे – दुसऱ्यापेक्षा वरचढ होणे.
- हाती कान न लागणे – काहीच फायदा न होणे.
- काट्याने काटा काढणे – दृष्टाकडून दुष्टाला शासन करणे.
- आभाळ कोसळणे – मोठे संकट कोसळणे.
- पोटात आग पडणे – खूप भूक लागणे.
- नजर चुकवणे – न दिसेल अशी हालचाल करणे, फसवणे.
- वाकुल्या दाखवणे – चिडवणे.
- अभय देणे – भीती नाहीशी
- पाणी सोडणे – एखाद्या गोष्टीचा त्याग करणे.
- खुशामत करणे – एखाद्याची स्तुती करणे, एखाद्याच्या मनाप्रमाणे वागून त्याला खूश करणे
- सुळावर चढवणे – फाशी देणे.
- विवेक करणे – सारासार विचार करणे,
- मर्जी राखणे – एखाद्याच्या मनाप्रमाणे वागणे
- अर्ध्या वचनात राहणे – आज्ञा पाळणे, आज्ञेत राहणे.
- शरीराचे रती रती तुकडे होईपर्यंत कष्ट करणे – खूप कष्ट करणे,
- रक्ताचे पाणी करणे – खूप कष्ट करणे,
- त्रिभुवन ठेंगणे वाटणे – अतिशय आनंद होणे.
- अंतःकरण सद्द होणे – मन भरुन येणे.
- अर्धचंद्र मिळणे – हकालपट्टी होणे.
- आळा घालणे – आवर घालणे,
- मन मोहून जाणे – मन आकर्षित होणे.
- महती गाणे – मोठेपण सांगणे.
- चित्त वेधणे – लक्ष वेधून घेणे.
- संगोपन करणे – पालनपोषण करणे.
- आंबून जाणे – विटून जाणे, थकणे.
- राबराब राबणे – खूप कष्ट करणे
- तोंड वेंगाडणे – याचना करणे,
- गुंगी येणे – सुस्ती येणे.
- जिभाळ लागणे – खोल जखम होणे.
- जळफळाट होणे – रागाने लाल होणे
- तमा नसणे – पर्वा नसणे, फिकीर नसणे.
- डोक्यावर घेणे – अति लाड करणे.
- चूर होणे – मग्न होणे.
- जमीन–अस्मानाचा फरक असणे – खूप मोठे अंतर असणे.
- अंगावर काटा उभा रहाणे – खूप भीती वाटणे.
- सलगी करणे – मैत्री करणे,
- उरी फुटून मरणे – अतीव दुःखाने अंत होणे.
- उपजीविका करणे – उदरनिर्वाह करणे.
- जीव नकोसा होणे – वैतागून जाणे.

➢ विरुद्धार्थी शब्द

- अधिक X उणे
- अधिक X उणे
- अध्ययन X अध्यापन
- अनुयायी X पुढारी
- अबोल X वाचाळ
- अभिमानी X निराभिमानी
- अल्पायुषी X दीर्घायुषी
- अवखळ X गंभीर
- अवनत X उन्नत
- आशा X निराशा
- आशीर्वाद X शाप
- उंच X सखल
- उघड X गुप्त
- उथळ X खोल
- उदय X अस्त
- उदार X अनुदार
- उध्दट X नम्र
- एकमत X दुमत
- एकी X स्वर्ग
- ऐच्छिक X अनैच्छिक
- कमाल X गुण
- धूर्त X भोळा
- धूर्त X भोळा
- पराजित X अपराजित
- पुरोगामी X प्रतिगामी
- पूर्वगामी X कर्मत
- कर्म – कुकर्म
- कल्याण – अकल्याण
- किमान – अवगुण
- कृत्रिम – नैसर्गिक
- कृपा – अवकृपा
- खंडन – मंडन
- चल – अचल
- गुळगुळीत – खरखरीत
- चढाई – माघार
- चपळ – मंद
- जन्म – मृत्यू
- जहाल – कृतज्ञ
- जागृत – निद्रिस्त
- तीक्ष्ण – बोथट
- थोर – सान
- दयाळू – निर्दय
- दिन – रजनी
- दीर्घ – ह्रस्व
- देशभक्त – देशद्रोही
- दोषी – निर्दोषी
- धनवंत – गरीब
- शाप – तर
- शाश्वत – अशाश्वत
- शीतल – उष्ण
- शुक्लपक्ष – वैद्यपक्ष
- श्रेष्ठ – कनिष्ठ

- घर – सदन, भुक्त, गेह, ग्रह, निकेतन
- घास – कवळ, ग्रास
- चंद्र – इंद्र, हिमांशु, शशी, सोम, निशाकर, शाशांक
- चांदणे – चंद्रीका, कौमुदी, जोत्स्ना, चंद्रप्रकाश
- चाड – गरज, गोडी, आवड
- चालिंदर – तंत्र, तहा
- जग – भुवन, विष्र, दुनिया, जगत, भूलोक
- जीभ – जिव्हा, रसना
- जोखड – काळजीचे ओझे
- झुंबड – थवा, रीघ
- डोके – शिर, मस्तक, मूर्धा, शीश, शीर्ष
- डोळा – चक्षु, अक्ष, नयन, नेत्र
- डौल – मांडणी
- ढग – घन, आभाळ, तोमर, अभ, नीरद, अबुद, जलधर
- ढीग – रास
- ढोला – लट्ठ
- तडब – भरपूर, खचाखच
- तारु – जहाज, गुलबत
- ताली – कैवारी, रक्षणकर्ता
- तृक्ष – पादप, झाड, सुम, तरु, विटप
- तृण – गवत
- तृष्णा – लालसा, तहान
- थंड – गार, शीतल, शीत
- दरिद्री – दीन, गरीब, निर्धन, कंगाल
- दात – दंत, रुदन
- दानी – उदार, दाता, दानशूर
- दुर्जन – अभद्र, दुष्ट, असाध, अनुदार
- देह – तनु, काया, वपू, शरीर
- धवल – शुभ्र पांढरा
- नंदिनी – मुलगी, कन्या, तनया, सुता, आत्मजा, दुहिता, तनुजा
- नमस्कार – नमा, प्रतिपात, वंदन
- पोरका – निराधार
- पोशिंदा – पोसणारा
- प्रकाश – उजेड, तेज
- नवरा – प्राणनाथ, पती, धन, वल्लभ, नारायण, भरतार, प्रभू, स्वामी
- प्रतीक – चिन्हे, खूण
- प्रत्यही – प्रतिदिन
- नारळ – नारियल, श्रीफळ
- नाव – नौका, जलयान, होडी
- नेक – चांगला, सरळ
- पंक्ती – रांग, पतंग, ओळ
- पक्षी – अंडज, विहंग, द्विज, खग, विहंगम
- पगा – पाहा, बघा
- पतित – दुर्गुणी
- पत्नी – दारा, जाया, कान्ता, आर्या, वामांगी, गेहिनी, कलत्र, अर्धांगिनी
- पर्वत – महीधर, गिरी, नग, अचल, शैल, डोंगर, मेरु, अद्री, भूधर, धराधर
- पवित्र – सूची, निर्मल, पावन, विमल, शुध्द
- पाणी – अमृत, आप, वारी, उदक, जीवन, शीर
- पान – मल्लव, दल, पर्ण, पत्री, पत्र, निर्झरिणी, तटिनी, आपगा, तरंगिणी
- पाप – पातक, अपकर्म, दुरीत, दुष्कृत्य
- पाय –पाद, चरण, पद
- पुरुष – नर, मनुष्य, मर्द
- पृथ्वी – क्षमा, भूमी, वसुंधरा, भू, मही, धरा, वसुधा, रत्नगर्भा, अवनी
- पोपट – रावा, राघु, शुक
- प्रेषित – देवदूत
- बक – बगळा
- बहिण – अनुजा, अग्रजा, भगिनी, सहोदरा
- बांधेसूद – रेखीव, सुडौल
- बाप – पिता, जन्मदाता, जनक, वडील
- बिकट – अवघड, कठीण
- बीजमंत्र – सूत्र, मूळ
- बैल – पोळ, वृषभ, खोंड
- बोलणे – वाणी, वाचा, गिरा
- ब्राम्हण – विप्र, द्विज
- भांडण – तंटा, झगडा, कलह, कज्जा
- भाऊ – अनुज, श्रता, सहोदर, बंधु, ताकद, बंध, अग्रज
- भारत – आर्यावत, हिंदोरता, हिंदेश
- भुंगा – अली, मधुप, मिलिंद, मधुकर, बाप पद, श्रमर
- मनसुबा – विचार, बेत
- मलूल – निस्तेज
- मल्ल – पहिलवान
- महा – गुरु, महान, विराट, मोठा
- मुलगा – नंदन, पुत्र, आत्मज, तनय, तनुज
- मेष – मेंढा
- मोर – शिखी, मयूर, नीलकंठ, केळभ
- यज्ञ – कतु, भरव याग, होम
- यहुदी – तापस, तपस्वी, साधक, योगी, मुनी, साधू
- याचक – भिकारी
- युद्ध – समर, रण, संगर, झुंज, संग्राम
- योद्धा – पराक्रमी
- रंक – गरीब
- राजा – भूपती, भूप, नृपती, भूपाल, शय, लोकपाल, भूमीपाल, नृप, नरेंद्र, पृथ्वीपती, नरेश

3. झाड
(A) पुल्लिंग (B) स्त्रीलिंग
(C) नपुंसकलिंग (D) यापैकी नाही.

4. पुस्तक
(A) नपुंसकलिंग (B) पुल्लिंग
(C) स्त्रीलिंग (D) यापैकी नाही

5. कमाई
(A) स्त्रीलिंग (B) पुल्लिंग
(C) नपुंसकलिंग (D) यापैकी नाही

6. खालीलपैकी नपुंसकलिंगी शब्द ओळखा
(A) दगड (B) लेखक
(C) भिंत (D) यापैकी नाही

7. खालील काही पुल्लिंगी शब्दांची स्त्रीलिंगी रुपे दिलेली आहेत. त्यापैकी अयोग्य जोडी ओळखा.
(A) हत्ती – हत्तीण (B) वानर – वानरीण
(C) बेडूक – बेडकी (D) जनक – जननी

8. 'पत्रकार' या शब्दाचे विरुद्ध लिंग ओळखा.
(A) पत्रकर्ती (B) पत्रकारीण
(C) पत्रकारिणी (D) पत्रकारी

9. 'कवी' या शब्दाचे स्त्रीलिंगी रूप –
(A) कवी (B) कवियत्री
(C) कवयित्री (D) काव्यकत्री

10. पुढील लिंग रूपाची चुकीची जोडी कोणती?
(A) पाटील – पाटलीण (B) श्रीमान – श्रीमती
(C) वाघ्या – मुरळी (D) जनक – जानकी

11. 'उंट' या नामाचे स्त्रीलिंग रूप ओळखा
(A) उंटीण (B) उंटणी
(C) सांडणी (D) सांड

12. लिंग ओळखा – साखर – भात
(A) पुल्लिंग (B) स्त्रीलिंग
(C) नपुंसकलिंग (D) यापैकी नाही

13. 'गोपी' या शब्दाचा विरुद्ध लिंग शब्द कोणता?
(A) गोपिण (B) गवळण
(C) गोपिका (D) गोप

14. 'पोपट' या नामाचे स्त्रीलिंग रूप कोणते?
(A) पोपटीण (B) मैना
(C) राघू (D) पोपट

15. लिंग ओळखा – सोने
(A) नपुंसकलिंगी (B) पुल्लिंग
(C) स्त्रीलिंग (D) यापैकी नाही

16. कोणाच्या पिलास 'बछडा' म्हणतात?
(A) हत्तीच्या (B) घोड्याच्या
(C) वाघाच्या (D) सिंहाच्या

17. कोणाच्या पिलास 'शावक' म्हणतात?
(A) गाय (B) हरिण
(C) मांजर (D) शेळी

18. 'पुस्तक' हा शब्द कोणत्या लिंग प्रकारात येतो?
(A) नपुंसकलिंग (B) पुल्लिंग
(C) स्त्रीलिंग (D) यापैकी नाही

19. पुल्लिंग ओळखा
(A) गवळी (B) कोळीण
(C) कासारीण (D) वाघीण

20. दुकानदाराने पुस्तकाचे गठ्ठे बांधले (अधोरेखित नामाचे लिंग ओळखा)
(A) नपुंसकलिंग (B) स्त्रीलिंग
(C) पुल्लिंग (D) उभयलिंग

➢ नामाचा वचन विचार

व्याख्या – "नामाच्या ठिकाणी संख्या सुचविण्याचा जो धर्म (शब्द) असतो, त्याला वचन असे म्हणतात."

वचनाचे मुख्य दोन प्रकार पडतात

एकवचन, अनेकवचन (बहुवचन)

वचनांसंबंधी काही महत्त्वाचे नियम.

1. नामाच्या तीन नामांपैकी फक्त सामान्य नामाचे अनेकवचन होते.
2. पदार्थवाचक, भाववाचक तसेच विशेषनामाचे शक्यतो अनेकवचन होत नाही.
3. ज्या वेळी विशेष नामाचे अनेकवचन केले जाते त्यावेळी ते विशेषनाम सामान्य नामाची भूमिका करते.
4. आपण, कोण, काय या सर्वनामांचा वापर एकवचनी व अनेकवचनी अशा दोन्ही प्रकारे होऊ शकतो.
5. नामाच्या वचनाचा क्रियापदावरही परिणाम होतो.
6. आकारांत विशेषणावर नामाच्या वचनाचा परिणाम होतो.

काही नामांची रुपे दोन्ही वचनात सारखीच असतात

उदा. –

देव – देव	उंदीर – उंदीर
फोटो – फोटो	वाघ – वाघ
पर्वत – पर्वत	पक्षी – पक्षी
माळी – माळी	डोंगर – डोंगर
खडू – खडू	शत्रू – शत्रू
तेली – तेली	मनुष्य – मनुष्य
राक्षस – राक्षस	साप – साप
हत्ती – हत्ती	चिरंजीव – चिरंजीव
हार – हार	कवी – कवी
लाडू – लाडू	गहू – गहू
बैल – बैल	दगड – दगड
गरुड – गरुड	गुरू – गुरु

क्रियापदाचे इतर प्रकार

1. संयुक्त क्रियापद. उदा. – मुले खेळू लागली.
2. प्रायोजक क्रियापद – उदा. – आई मुलाला खेळविते.
3. शक्य क्रियापद – उदा. मला आता काम करवते)
4. सिद्ध क्रियापद – उदा. बस–बसतो.
5. साधित क्रियापद – उदा. तो पुस्तक हाताळतो.
6. द्विकर्मक क्रियापद – उदा. आईने मुलीला गोष्ट सांगितली.

सराव प्रश्न

1. 'तो काम करीत आहे.' या वाक्यातील क्रियापदाचा प्रकार कोणता?
(A) संयुक्त क्रियापद (B) प्रयोजक क्रियापद
(C) शक्य क्रियापद (D) उभयविध क्रियापद

खालील दिलेल्या वाक्याचा कियापदाचा प्रकार ओळखा

2. 'साईने मुलीला लाडू दिला' क्रियापदाचा प्रकार ओळखा.
(A) अकर्मक क्रियापद (B) उभयविध क्रियापद
(C) विकर्मक क्रियापद (D) विधानपूरक

3. 'गवळी धार काढतो.' क्रियापदाचा प्रकार ओळखा.
(A) सकर्मक क्रियापद (B) अकर्मक क्रियापद
(C) प्रायोजक (D) शक्य क्रियापद

4. 'ती रस्त्यात पडली.'
(A) शक्य क्रियापद (B) सकर्मक क्रियापद
(C) अकर्मक क्रियापद (D) सिद्ध क्रियापद

5. 'आज भाऊबीज आहे.' क्रियापदाचा प्रकार ओळखा.
(A) सकर्मक क्रियापद (B) अकर्मक क्रियापद
(C) संयुक्त क्रियापद (D) शक्य क्रियापद

6. 'त्याने भिकाऱ्याला पैसे दिले' क्रियापदाचा प्रकार ओळखा.
(A) सकर्मक क्रियापद (B) द्विकर्मक क्रियापद
(C) संयुक्त क्रियापद (D) सिद्ध क्रियापद

7. 'हा लाडू खाऊन टाक.' कियापदाचा प्रकार ओळखा
(A) संयुक्त क्रियापद (B) सकर्मक क्रियापद
(C) अकर्मक क्रियापद (D) प्रायोजक

8. 'आजारानंतर आता मला खेळवते.'
(A) सिद्ध क्रियापद (B) सकर्मक क्रियापद
(C) अकर्मक क्रियापद (D) शक्य क्रियापद

9. श्याम कुत्र्याला पळवितो
(A) प्रायोजक क्रियापद (B) सकर्मक क्रियापद
(C) अकर्मक क्रियापद (D) शक्य क्रियापद

10. 'शिक्षक मुलांना बसवितात.'
(A) प्रायोजक (B) सकर्मक
(C) अकर्मक (D) शक्य

11. खालील वाक्यातील क्रियाविशेषण ओळखाः "तो हळू चालतो. "
(A) तो (B) चालतो
(C) हळू (D) यापैकी नाही

12. 'कालवाचक क्रियाविशेषण' कोणते आहे?
(A) समोर (B) जलद (C) आता (D) खूप

13. 'स्थलवाचक क्रियाविशेषण' कोणते आहे?
(A) वारंवार (B) सावकाश (C) पलीकडे (D) थोडे

14. 'रीतिवाचक क्रियाविशेषण' कोणते आहे?
(A) उद्या (B) येथे (C) पटकन (D) जास्त

15. 'परिमाणवाचक क्रियाविशेषण' कोणते आहे?
(A) कसे (B) खाली (C) पूर्ण (D) नेहमी

16. खालीलपैकी कोणते क्रियाविशेषण नाही?
(A) जपून (B) मागून (C) सुंदर (D) दररोज

17. 'तो मोठ्याने ओरडला.' या वाक्यातील क्रियाविशेषण कोणते आहे आणि त्याचा प्रकार कोणता?
(A) मोठ्याने – कालवाचक (B) ओरडला – क्रियापद
(C) मोठ्याने – रीतिवाचक (D) तो – कर्ता

18. 'मी लवकर उठतो.' या वाक्यातील 'लवकर' हे कोणते क्रियाविशेषण आहे?
(A) स्थलवाचक (B) रीतिवाचक
(C) कालवाचक (D) परिमाणवाचक

19. 'गाडी हळू हळू चालली.' या वाक्यातील क्रियाविशेषण कोणते आहे?
(A) गाडी (B) चालली
(C) हळू हळू (D) यापैकी नाही

20. 'ती खूप हसली.' या वाक्यातील 'खूप' हे कोणते क्रियाविशेषण आहे?
(A) रीतिवाचक (B) स्थलवाचक
(C) कालवाचक (D) परिमाणवाचक

➢ विशेषण

व्याख्या : नामाबद्दल विशेष माहिती सांगून नामाची व्याप्ती मर्यादित करणाऱ्या विकारी शब्दास 'विशेषण' असे म्हणतात.

विशेषणाचे मुख्य तीन प्रकार पडतात

1. गुणविशेषण, 2. संख्याविशेषण, 3. सर्वनामिक विशेषण

1. **गुणविशेषण** (उदा. सुंदर, कडू, गोड)

गणवाचक
- पूर्णांक वाचक (उदा. एक, दोन, तीन)
- अपूर्णांक वाचक (उदा. अर्धा, पाव, चतकोर, पाऊण)
- साकल्पवाचक (उदा. सर्वच्यासर्व) दोघे, उभयता, चारही, पाची
- **क्रमवाचक** (उदा. पहिला, पाचवा पन्नासावा)
- **आवृत्तीवाचक** (उदा. द्विगुणिकत, चौपट, दुहेरी)
- **पृथकत्ववाचक** (उदा. एकेक, पाचपाच)
- **अनिश्चित** (उदा. सर्व, काही, इतर, इत्यादी)

2. **संख्याविशेषण**
- **आवृत्ती वाचक** (उदा. व्दिगुणित, चौपट, दुहेरी)

3. **सर्वनामिक विशेषण**

(उदा. माझो, हे, कोणती आमची, असले, कसली)
- पृथकत्ववाचक (उदा. एकेक, पाचपाच)
- अनिश्चित (उदा. सर्व, काही, इतर इत्यादी)
- **आवृत्ती वाचक** (उदा. व्दिगुणित, चौपट, दुहेरी)

महत्त्वाचे –

“इ,” “उ,” “ए”	
इन मीन सव्वातीन	अगदीच अल्पसंख्या असणे.
उचलली जीभ लावली टाळ्याला	विचार न करता बोलणे.
उसवल्यास दोरा भरी, निसवल्यास काय करी	कोणतीही गोष्ट विकोपास गेल्यावर काहीही उपाय नसतो.
उथळ पाण्याला खळखळाट फार	अगी बोडासा गुण असणारा माणूस जास्त बढाई मारतो.
उपट सूळ घे खांद्यावर	नसते लचांड मागे लावून घेणे.
उडाला कावळा, बुडाला तर बेडूक	निश्चित निर्णय न देणे.
उतावळा नवरा गुढघ्याला बाशिंग	अतिशय उतावळेपणाने होणारे मूर्खपणाचे दर्शन.
उभारले राजवाडे तेथे आले मनकवडे	श्रीमंत माणसाभोवती खुशमस्करे भोवतातच
उधारीचे पोते, सव्वा हात रिते	उधारीने बेतलेला माळ नेहमीच कमी भरतो. मेहेरवानीने मिळालेल्या वस्तूत कमतरता असतेच.
उंदराला मांजर साक्ष	परस्परांच्या स्वार्थासाठी लबाड माणसांनी एकमेकाना साथ देणे.
ऊस गोड लागला म्हणून मुळासकट खाऊ नये	कोणत्याही चांगल्या गोष्टीचा किंवा एखाद्याच्या चांगुलपणाचा फायदा घेऊ नये.
एका हाताने टाळी वाजत नाही	दोघांच्या भांडणात एकट्यालाच दोष देता येत नाही.
एका कानाने ऐकणे व दुसऱ्या कानाने सोडून देणे	एखादी गोष्ट ऐकून ती लगेच दुर्लक्षित करणे.
एक पुती रडे सात पुती रहे	सगळेच जण असंतु असतात.
एका माळेचे मणी	सगळेच सारखे, सगळेच सारख्या वृत्तीचे.
एका म्यानात दोन तलवारी राहू शकत नाही	दोन सारख्या क्षमतेच्या व्यक्ती एकत्र राहू शकत नाही.
एवी न तेवी भर गो देवी	प्रतिकूल परिस्थितीत रडत बसून काय उपयोग?
एक ना धड भराभर चिंध्या	खूप कामे घेऊन एकही नीट न करणे.
ऐकावे जनाचे, करावे मनाचे	सर्वांचा विचार घ्यावा व आपल्यास योग्य वाटेल तेच करावे.
ऐतखाऊ गोसावी, ताळभैरव बैरागी	आळशी लोकांची कित्येक वेळा चंगळ असते.
“क”	
कर नाही त्याला डर नाही	ज्याने वाईट कृत्य केले नाही, त्याला भीती बाळगण्याचे कारण नाही.
कनवटीला नाही पैसा आणि लोकांना म्हणे या बसा	ऐपत नसताना बडेजाव करणे.
कसायला गाय धार्जीनी	लोक दुष्ट आणि कठोर माणसांशी नम्रतेने वागतात.
करावे तसे भरावे	जसे बरेवाईट कृत्य करावे तसे त्याचे बरेवाईट परिणाम भोगायला तयार व्हावे.
कागं बाई उभी, तर घरात दोघी तिघी	घरात पुष्कळ जण काम करायला असले की आळस चढतो
कामापुरता मामा	आपले काम करून घेईपर्यंत गोड गोड बोलणारा.
काखेत कळसा, गावाला वळसा	जवळच असलेली वस्तू शोधण्यास दूर जाणे
कावळ्याच्या शापाने गाई मारत नसतात	शुद्र माणसाच्या निंदेने थोर माणसाचे काही नुकसान होत नाही.
काम नाही कवडीची रिकामपण नाही घडीचे	काहीही काम नसतांना वेळच नाही असं दाखवणं.
कानामागून आली आणि तिखट झाली	श्रेष्ठापेक्षा कनिष्ठ माणसाने वरचढ ठरणे.
कुत्र्याचे शेपूट नळीत घातले तरी वाकडेच	मूळचा स्वभाव कधीच बदलत नाही.
कुठे जागी भोगा तर तुझ्यापुढे उभा	जे संकट येऊ नये असे वाटते तेच समोर येऊन उभे राहते.
कुऱ्हाडीचा दांडा गोतास काळ	स्वार्थासाठी किंवा केवळ दुबुध्दीने, शत्रूला मदत करून आपल्याच माणसांचे नुकसान करणे.
केला तुका, झाला मका	दुसऱ्याच्यासाठी निर्माण केलेली अडचण स्वतःलाच भोगायला लागणे.
केश्या जाणे बारा, तर बेश्या जाणे तेरा	शेरास सव्वाशेर असणे,
कोल्हा काकडीला राजी	क्षुद्र माणसे शुल्लक गोष्टीनेही खूष होतात.
कोणाची म्हस, कोणाला उठबस	काम एकाचे त्रास दुसऱ्याला
कोळसा उगाळावा तितका काळाच	वाईट गोष्टीबाबत जितकी चर्चा करावी, तितकी ती अधिकच वाईट ठरते.
कंबरेचं सोडलं, डोक्याला बांधलं	लाजलब्जा पार सोडून देणे.

विभाग – III – भाषा चाचणी (मराठी)						उत्तर सूची				मराठी व्याकरण			
शब्दांच्या जाती		काळ		लिंग		नामचा वचन विचार		सर्वनाम		क्रिया विशेषण		विशेषण	
Q. No.	Ans.	Q. No.	Ans.	Q. No.	Ans.	Q. No.	Ans.	Q. No.	Ans.	Q. No.	Ans.	Q. No.	Ans.
1	B	1	B	1	C	1	C	1	C	1	A	1	C
2	B	2	A	2	B	2	B	2	C	2	B	2	A
3	C	3	D	3	A	3	C	3	D	3	A	3	D
4	A	4	B	4	A	4	D	4	B	4	C	4	B
5	B	5	B	5	A	5	D	5	C	5	B	5	C
6	D	6	C	6	B	6	D	6	B	6	B	6	C
7	D	7	D	7	B	7	B	7	B	7	A	7	B
8	A	8	B	8	A	8	A	8	D	8	D	8	B
9	C	9	A	9	B	9	A	9	D	9	A	9	A
10	C	10	C	10	D	10	C	10	C	10	A	10	C
11	B	11	C	11	C	11	C	11	A	11	C	11	D
12	C	12	A	12	A	12	D	12	D	12	C	12	A
13	A	13	A	13	D	13	B	13	B	13	C	13	C
14	B	14	C	14	B	14	D	14	D	14	C	14	A
15	B	15	D	15	A	15	A	15	B	15	C	15	A
16	C	16	A	16	C	16	D	16	B	16	C	16	C
17	D	17	C	17	B	17	B	17	B	17	C	17	D
18	C	18	A	18	A	18	A	18	C	18	C	18	A
19	A	19	D	19	A	19	C	19	C	19	C	19	A
20	B	20	A	20	C	20	B	20	C	20	D	20	C

उतारा – 4

ज्वालामुखी हा एक जळणारा पर्वत आहे ज्यामध्ये पृथ्वीच्या खोलवर एक मोठे छिद्र आहे. त्याच्या उघड्याा तोंडाला ज्वालामुखीची 'तोंड–गुहा' म्हणतात. काहीवेळा ज्वालामुखी शतकानुशतके शांत राहिल्यानंतर अचानक सक्रिय होऊ शकतो. याला 'ज्वालामुखीचा उद्रेक' म्हणतात आणि राख, धूळ, वायू आणि वाफेचे मोठे ढग तयार होवून ज्वालामुखीच्या तोंड – गुहेतून आवाजासह येतात. काही वेळाने उष्ण वितळलेला खडक, ज्याला लाव्हा म्हणतात, डोंगरावरून खाली वाहू लागतो. हे अनेक दिवस किंवा आठवडे चालू राहू शकते. मग ज्वालामुखी पुन्हा 'शांत होतो' किंवा अनेक वर्षे 'सुप्तावस्था' मध्ये राहतो. अनेक ज्वालामुखी समुद्राजवळ आढळतात, जे बेटे बनवतात.

16. ज्वालामुखीबद्दल काय खरे नाही?
(A) हे एका मोठ्याा वणव्यासारखे आहे.
(B) ते राख, धूळ आणि लाव्हा बाहेर फेकते.
(C) हे मुख्यतः समुद्राजवळ आढळते.
(D) यामध्ये पृथ्वीच्या खाली एक मोठे खोल छिद्र आहे.

17. जेव्हा ज्वालामुखीचा उद्रेक होतो तेव्हा त्याला .... म्हणतात.
(A) सुप्त (B) झोपलेला
(C) सक्रिय (D) शांत

18. डोंगराच्या खाली वाहणारा लाव्हा .... असतो.
(A) घन (B) द्रव
(C) वाफ (D) वायू

19. येथे 'शांत' चा विरुद्धशब्द .... आहे.
(A) गतिहीन (B) सुंदर
(C) स्थिर (D) सक्रिय

20. लेखात वापरलेल्या 'सह' चा अर्थ .... आहे.
(A) च्या सोबत (B) मागून
(C) कमी (D) सतत

उतारा – 5

रविवार होता. हरीश पार्कमध्ये तुमच्या मित्रांसोबत खेळत होता. जवळच एक तलाव होता. हरीशला पोहायचे होते. त्याने धैर्याने तलावात उडी मारली. तलावाच्या दुसऱ्या टोकाला पाण्यात काही बदके होती. हरीश थंड पाण्याचा आणि हलक्या सूर्यप्रकाशाचा आनंद घेत पोहत होता. अचानक त्याला मोठा आवाज ऐकू आला आणि सर्वत्र पाणी उडाले. तलावात कोणी डुबकी मारली आहे का हे पाहण्यासाठी त्याने आजूबाजूला पाहिले. त्याला कोणीच दिसले नाही.

21. हरीश पार्क मध्ये .... सह खेळत होता.
(A) भाऊ (B) वर्गमित्र
(C) मित्र (D) संघ

22. हरीशने .... तलावात उडी घेतली.
(A) पोहण्यासाठी
(B) मासे पकडण्यासाठी
(C) बदकांचा पाठलाग करण्यासाठी
(D) आंघोळ करण्यासाठी

23. .... दिवस होते.
(A) खूप गरम (B) थोडे गरम
(B) खूप थंड (D) थंडी आणि पावसाचे

24. तलावात आणखी कोण होते?
(A) काही बदके (B) दोन मुले
(C) हरीशचे मित्र (D) मच्छीमार

25. 'सुर मारणे' याशब्दाचा .... सारखाच अर्थ आहे.
(A) सरकणे (B) पडणे
(C) उडी मारणे (D) चढणे

उतारा – 6

साप सरपटणाऱ्या प्राण्यांच्या श्रेणीत येतात. या गटात मगरी, सरडे आणि कासवांचाही समावेश आहे. साप जंगले, वाळवंट आणि तलाव इत्यादी सर्वत्र आढळतात. वर्षभर बर्फाने झाकलेल्या ठिकाणी ते जगू शकत नाहीत. सापांची दृष्टी खूपच कमी असते. नुकसान टाळण्यासाठी आणि अन्न शोधण्यासाठी ते इतर इंद्रियांचा वापर करतात. काही साप त्यांच्या नाकाने वास घेतात, परंतु बहुतेक त्यांच्या जिभेने वास घेतात. सापाचे शरीर पेशींच्या थरांनी बनलेल्या आवरणाने झाकलेले असते. वर्षातून अनेक वेळा साप त्याच्या मृत त्वचेचा बाहेरील थर टाकतो. त्याखालील पेशी लगेच बाहेरील आवरण तयार करतात, ज्यामुळे सापाचे संरक्षण होते.

26. सापांना .... म्हणतात.
(A) सरडे (B) आवरण
(C) सरपटणारा (D) कासव

27. साप कोठे जगू शकत नाहीत?
(A) बर्फ गोठलेली ठिकाणे (B) वाळवंट
(C) जंगले (D) तलाव

28. सापांची .... कमजोर असते.
(A) वासाची क्षमता (B) ऐकणे
(C) स्पर्शाचीक्षमता (D) दृष्टी

29. .... सापाला इजा होण्यापासून वाचवते.
(A) जीभ (B) आवरण
(C) मृत त्वचा (D) नाक

30. 'जगणे' या शब्दाचा अर्थ .... आहे.
(A) जिवंत (B) चालणे
(C) सुटणे (D) संबंधित असणे

NEXT Academy

चिकनमध्ये अनेक पदार्थ मिसळले जातात.

(A) मऊ करणे (B) सुवासिक बनवणे
(C) घट्ट करणे (D) गोड करणे

115. या परिच्छेदासाठी योग्य शीर्षक निवडा :

(A) गम (B) चिकलेरो
(C) चिकलेरोची गोष्ट (D) च्युइंगमची गोष्ट

उतारा – 24

भारत हा यात्रेकरू आणि तीर्थक्षेत्रांचा देश आहे. ते पवित्र स्थान पर्वतामध्ये असो किंवा मैदानी प्रदेशात, सामान्यतः एकतर नद्यांच्या काठावर किंवा समुद्राच्या किनाऱ्यावर वसलेले असले तरी, या तीर्थक्षेत्रांना भेट देणारे केवळ धार्मिक लोकच नाहीत, तर देश–विदेशातील पर्यटक आणि प्रवासीही येतात. जिथे जिथे दोन किंवा अधिक नद्या मिळतात तिथे तीर्थयात्री स्नान करतात आणि पूजा करतात कारण ते स्थान पवित्र मानले जाते. असेच एक ठिकाण गंगा नदीच्या काठावर वसलेले हरिद्वार आहे.

116. पवित्र स्थळांना भेट देणारे लोक धार्मिक, प्रवासी आणि

(A) मुले (B) पर्यटक
(C) व्यापारी (D) समुद्र प्रवासी

117. खालीलपैकी कोणता शब्द 'सामान्यतः' साठी समानार्थी आहे?

(A) सर्वसाधारणपणे (B) सार्वजनिकपणे
(C) कधी कधी (D) परिणामी

118. ते ठिकाण 'पवित्र' मानले जाते जेथे दोन किंवा अधिक नद्या भेटतात. या विधानातील 'पवित्र' शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द आहे.

(A) दैवी (B) धार्मिक
(C) अपवित्र (D) धर्मनिष्ठ

119. लोक गंगा नदीवर स्नान आणि पूजा करण्यासाठी येतात कारण तिचे पाणी आहे,

(A) पवित्र (B) नीटनेटके आणि स्वच्छ
(C) शांत (D) आरोग्यवर्धक

120. लोक तीर्थयात्रेला जातात कारण तेथे .... स्थन आहेत.

(A) उत्सुक (B) धार्मिक, पवित्र
(C) शोधक (D) वृद्ध

उतारा – 25

गावात बाजाराच्या दिवशी लहान मुले, महिला आणि पुरुष आनंदी असतात. शेतकऱ्यांसाठी त्यांच्या भाजीपाला आणि धान्य आणि त्यांच्या शेतात पिकवलेल्या सर्व गोष्टी विकण्यासाठी हे एक चांगले ठिकाण आहे. भल्या पहाटे, शेतकरी त्यांच्या बैलगाड्या आणि ट्रॅक्टरवर धान्याची पोती, फळे आणि भाज्यांच्या टोपल्या भरतात. ते त्यांच्या शेळ्या–मेंढ्या, गुरे आणि कोंबड्या घेऊन जातात ज्या त्यांना बाजारात विकायच्या आहेत. त्यांना काही वस्तू बाजारातूनही विकत घ्यायच्या असतात. त्यांना कपडे आणि मसाल्यांसारख्या अनेक घरगुती वस्तूंची गरज असते. त्यांच्या शेतात या गोष्टी सहजासहजी मिळत नाहीत. बांगड्या विक्रेत्याकडून महिला रंगीबेरंगी काचेच्या बांगड्या खरेदी करतात. आग पेटवली जाते, पकोडे, पुरी, भाजी शिजवली जाते. समोसे आणि उसाचा रसही खूप लोकप्रिय आहे. मुले त्यांच्या मित्रांसोबत सगळीकडे फिरतात, धावतात. पाळणा किंवा चरक्यावर बसतात. बाजाराचा दिवस सर्वांनाच आवडतो.

121. शेतकरी आपला भाजीपाला आणि धान्य बाजारात कसे घेऊन जातात?

(A) त्यांच्या ट्रक आणि कारमध्ये
(B) त्यांच्या बैलगाड्या आणि ट्रॅक्टरमध्ये
(C) ते डोक्यावर घेऊन जातात
(D) मित्र आणि सहकारी घेवून जातात

122. शेतकरी बाजारात आणखी काय घेऊन जातात?

(B) पाळीव प्राणी व कोंबड्या (B) फर्निचर
(C) कपडे (D) खेळणी

123. खालीलपैकी 'पोती' म्हणजे काय?

(A) खोके (B) पिशव्या
(C) डबे (D) पॅकेट

124. मुले बाजारात काय करतात?

(A) भाजीपाला आणि धान्ये विकतात
(B) कोंबडी आणि बकरी खरेदी करतात
(C) मित्रांसोबत खेळतात
(D) पकोडे आणि समोसे विकतात

125. खेड्यातील बाजाराचे दिवस शेतकऱ्यांसाठी का चांगले आहेत?

(A) शेतकरी त्यांच्या मित्रांना बाजारात भेटतात.
(B) शेतकऱ्यांनी पिकवलेल्या वस्तू विकण्यासाठी हे उत्तम ठिकाण आहे
(C) बाजारात शेतकऱ्यांची खूप मजा असते
(D) शेतकऱ्यांना बसून समोसे खाण्याची संधी मिळते

उतारा – 26

एप्रिलमध्ये, परीक्षेच्या दोन आठवड्यांपूर्वी, स्वामीला वाटले की त्यांच्या वडिलांचा स्वभाव आणखीनच बदलत आहे. ते अतिशय रागीट स्वभावाचे आणि चिडखोर होत आहेत. जेव्हा स्वामीला त्यांच्या आजीशी बोलताना पाहिले तेव्हा त्याला सांगण्यात आले, लक्षात ठेव बाळा, परीक्षा होणार आहेत. तुझी आजी वाट पाहू शकते, परीक्षा नाही. तो आईच्या मागे जाताना दिसला तेव्हा त्याला पकडून अभ्यासाच्या टेबलवर पाठवण्यात आले. शहराच्या घड्याळात नऊ वाजल्यानंतर कुठूनही त्याचा आवाज

तळघर यासारख्या अंधाऱ्या ठिकाणी राहणे पसंत करतात.

कोळी खूप मजेदार आहेत. काही जण आपले भक्ष्य पकडण्यासाठी जाळे विणतात आणि खातात. काही इतके मोठे आहेत की ते सरडे आणि उंदीर देखील खाऊ शकतात. काही लोक कोळीला घाबरतात कारण ते चावतात. बहुतेक कोळी फक्त तेव्हाच चावतात जेव्हा त्यांना धोका वाटतो, परंतु बहुतेक वेळा ते आपल्याला कोणताही त्रास देत नाहीत. वास्तविक कोळी मानवांसाठी उपयुक्त आहेत कारण त्यातील बहुतेक झुरळ आणि डास यांसारख्या प्राण्यांना खातात.

211. 'वस्ती' म्हणजे
(A) जाळी (B) कोठडी
(C) तळघर (D) राहण्याची जागा

212. काही कोळी त्यांचे भक्ष्य पकडतात
(A) त्यांच्यावर हल्ला करून
(B) त्यांना ओढून
(C) त्यांना जाळ्यामध्ये अडकवून
(D) त्यांना चावून

213. कोळी माणसासाठी कसे उपयुक्त आहेत?
(A) ते जगभर राहतात.
(B) ते कीटक खातात.
(C) काही सरडे खातात.
(D) त्यांना आठ पाय आहेत.

214. कोळ्यांना पाय असतात.
(A) चार (B) दहा
(C) आठ (D) दोन

215. कोळ्यांबद्दल कोणते विधान खरे नाही?
(A) काही कोळी त्यांच्या शिकारीवर हल्ला करतात.
(B) सर्व कोळी सरडे आणि उंदीर खातात.
(C) कोळ्यांना अंधारी जागा आवडते.
(D) कोळी माणसाला उपयुक्त आहेत.

उतारा – 44

प्रिय मित्रा, पुढच्या बुधवारी रात्री तू मला सुलतानच्या घरी भेटायला यावे, माझी इच्छा आहे की तू माझे काही व्यवहार मिटवावे, आणि मला तुझ्या वस्तूही द्यायच्या आहेत. मला माहित आहे की तुला त्या मिळाल्याने आनंद होईल, तू हजार डॉलर्स खर्च करून देखील त्यांची डुप्लिकेट बनवू शकला नाहीस. जिम्मी, मी एक वर्षापूर्वी माझा जुना व्यवसाय सोडला आहे, आता माझ्याकडे एक छान दुकान आहे, मी प्रामाणिक जीवन जगत आहे, आणि आतापासून आठवड्याभरात मी जगातील सर्वात सुंदर मुलीशी लग्न करत आहे. हेच खरे आयुष्य आहे, जिम्मी साधे–सरळ जीवन शेवटी मी चोरी सोडली आहे आणि यापुढे लाखो डॉलर्ससाठीही करणार नाही. त्यामुळे सुलतानच्या घरी नक्की भेटू. मला तुला भेटायचे आहे. मी माझ्यासोबत तुझ्या वस्तु घेवून येईल. तुझा जुना मित्र जिम्मी.

216. 'माझे काही व्यवहार मिटव' येथे 'मिटव' म्हणजे
(A) फूस लावणे (B) पूर्ण करणे
(C) वाढवणे (D) दाखविणे

217. पत्राचा प्रेषक प्राप्तकर्त्याला काय सादर करू इच्छितो?
(A) एक पत्र
(B) साहित्याची थैली (पिशवी)
(C) दहा लाख डॉलर्स
(D) एक हजार डॉलर्स

218. जिम्मी आता उदरनिर्वाह कसा करत आहे?
(A) त्याच्या नवीन दुकानातून
(B) सर्वात श्रीमंत मुलीशी लग्न करून
(C) साहित्य विकून
(D) साधने भेट देवून

219. हे पत्र कोणाला लिहिले आहे?
(A) मुलगीला (B) सुलतानला
(C) मांजराला (D) जिम्मीला

220. जिम्मीला त्याच्या मित्राला कुठे भेटायचे आहे?
(A) त्याचे व्यवसायाचे ठिकाण
(B) सुलतानचे घर
(C) त्याच्या घरी
(D) त्याच्या दुकानात

उतारा – 45

29 जुलै 2020 रोजी नवीन शैक्षणिक धोरण अस्तित्वात आले. भारताच्या केंद्रीय मंत्रिमंडळाची शैक्षणिक धोरण मंजूर करण्याची जबाबदारी आहे. हे नवीन धोरण 1986 च्या पूर्वीच्या शैक्षणिक धोरणाची जागा आहे. या धोरणांतर्गत राज्याचा शिक्षणावरील खर्च टक्क्यांवरून टक्के करण्यात येणार आहे. हे इयत्ता 5 पर्यंतच्या विद्यार्थ्यांना शिकवण्यासाठी स्थानिक भाषेचा वापर लागू करते. नवीन मॉडेल 5+3+3+4 सादर करण्यात आले आहे. ज्यात 3 वर्षांचे प्री स्कूल आणि 12 वर्षांचे शालेय शिक्षण आहे. ही परीक्षा प्रत्येक शैक्षणिक वर्षाऐवजी फक्त इयत्ता 2, 5 आणि 8 मध्ये घेतली जाईल. विद्यार्थ्यांचा वर्गाचा भार कमी करणे आणि त्यांना अधिक आंतरविद्याशाखीय आणि बहुभाषिक बनवणे हा त्याचा मुख्य उद्देश आहे.

221. शैक्षणिक धोरणात सुधारणा करण्याची जबाबदारी कोणाची आहे?
(A) केंद्रीय मंत्रिमंडळ (B) पंतप्रधान
(C) मुख्यमंत्री (D) यापैकी नाही

222. फक्त इयत्ता 2, 5 आणि 8 मध्ये प्रत्येकी परीक्षा .... मध्ये होणार आहे.
(A) तिमाही (B) महिना
(C) सहामाही (D) शैक्षणिक वर्षा

223. नवीन शैक्षणिक धोरण कधी अस्तित्वात आले?
(A) 1986 (B) 2020

QR स्कॅन करा आणि पुस्तक घरपोच मिळवा.

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा २०२६

४०००+ सराव प्रश्नांसह एकमेव मराठी मार्गदर्शिका आता उपलब्ध!

NEXT Academy

1

तुमचा फोन वापरून खालील QR कोड स्कॅन करा .

2

आमच्या Whats app वर पुस्तकाची मागणी टाका.

3

पुस्तक तुमच्या पत्त्यावर घरपोच मिळवा.

NEXT Academy

(C) 22 ऑक्टोबर 1605 (D) 27 ऑक्टोबर 1605

240. 'शौर्य' चा समानार्थी शब्द आहेः
(A) भीती (B) अशक्तपणा
(C) भित्रा (D) धैर्य

उतारा – 49

प्लॅस्टिक पिशव्या हे जलप्रदूषणाचे एक प्रमुख कारण आहे, कारण प्लास्टिकचा कचरा सहसा जलकुंभात टाकला जातो. प्लॅस्टिक पिशव्यांची अयोग्य विल्हेवाट लावल्यामुळे अनेक प्राणी चुकून त्या खाऊन गुदमरतात आणि त्यामुळे अनेक प्राण्यांचा मृत्यू झाला आहे. प्लास्टिक पिशव्या जाळल्याने विषारी धूर निघतो ज्यामुळे श्वास घेतल्यास प्राणघातक रोग होऊ शकतात. प्लॅस्टिक कचरा जमिनीमध्ये टाकला जातो तेव्हा जमिनीची सुपीकता कमी होते. प्लास्टिक पिशव्यांमुळे होणाऱ्या प्रदूषणामुळे अनेक प्रजाती नामशेष झाल्या आहेत. सरकारने प्लास्टिकवर बंदी घातली असून कापडी, ज्यूट पिशव्या असे वेगवेगळे पर्याय वापरण्यास सुरुवात केली आहे.

241. प्लास्टिक पिशव्या जाळल्या मुळे ...... होईल
(A) सुगंध (B) घातक रोग
(C) A आणि B दोन्ही (D) यापैकी नाही

242. प्लास्टिक पिशव्या पासून......... प्रदूषण होते.
(A) आवाज (B) पाणी
(C) हवा (D) जमीन

243. 'श्वास घेण्याच्या उलट
(A) उच्छवास (B) श्वास घेणे
(C) प्रवृत्त करणे (D) ओढणे

244. प्लॅस्टिक कचरा लँडफिलमध्ये टाकल्यावर त्याची सुपीकता नष्ट होते. ते खालीलपैकी कशाचे प्रदूषण होते?
(A) मूळ (B) पाणी
(C) जमीन (D) माती

245. प्लास्टिकच्या पिशव्या जाळल्याने बाहेर येणारा धूर असतो.
(A) फायदेशीर (B) सुवासिक
(C) विषारी (D) स्पष्ट

उतारा –50

ईद–उल–फितर किंवा ईद हा समाप्तीनिमित्त जगभरातील मुस्लिमांनी साजरा केला जाणारा एक धार्मिक सण आहे. 30 दिवसांच्या उपवासानंतर, मुस्लिमांना रमजान महिन्यात उपवास ठेवायचा नसलेला एकमेव दिवस म्हणजे ईद. ईद–उल–फितर ची सुरुवात पैगंबर मुहम्मद यांनी केली होती. या परंपरेचा उगम प्रथम मक्का येथे झाला आणि अनेकांचा असा विश्वास आहे की या दिवशी पैगंबर मदिना येथे आले होते. ईदी ही एक भेटवस्तू आहे जी तरुणांना मोठ्यांकडून पैशाच्या रूपात मिळते. शेवया नावाने ओळखल्या जाणार्याव गोड शेवया तयार करणे हा एक विधी आहे. कबाब, बिर्याणी, कोरमा आणि इतर अनेक पदार्थ तयार केले जातात. त्यामुळे आनंद आणि बंधुभाव पसरतो.

246. ईद–उल–फितर ची परंपरा कोणत्या पवित्र स्थानापासून सुरू झाली?
(A) मदिना (B) मका
(C) दोन्ही A आणि B (D) यापैकी नाही

247. ईदीच्या स्वरूपात...... दिल्या जातात.
(A) धनादेश (B) महागड्याा भेटवस्तू
(C) अन्न (D) पैसा

248. रमजान महिनामध्ये....... उपवास असतात.
(A) 20 (B) 30
(C) 31 (D) 29

249. विधी मध्ये..... गोड पदार्थ तयार केलाजातो.
(A) कबाब (B) बिर्याणी
(C) शेवया (D) यापैकी नाही

250. 'बंधुत्व' चे विरुद्ध शब्द
(A) नातलग (B) सहवास
(C) मित्रत्व (D) विलगीकरण

उतारा –51

अरविंद केजरीवाल हे 14 फेब्रुवारी 2015 पासून दिल्लीचे विद्यमान मुख्यमंत्री आहेत. नोव्हेंबर मध्ये स्थापन झालेल्या आम आदमी पक्षाचे ते संस्थापक आहेत. त्यांचा जन्म 16 ऑगस्ट 1968 रोजी हरियाणातील एका दुर्गम गावात झाला. अरविंदने पहिल्याच प्रयत्नात परीक्षा उत्तीर्ण केली आणि पश्चिम बंगालमधील पीजे खरगपूरमध्ये प्रवेश घेतला, त्याने मेकॅनिकल इंजिनीअरिंगची निवड केली. 1993 मध्ये त्यांनी नागरी सेवा परीक्षा उत्तीर्ण केली आणि भारतीय महसूल सेवेत रुजू झाले.2006 मध्ये त्यांनी नोकरीचा राजीनामा दिला आणि पब्लिक कॉज रिसर्च फाउंडेशनची स्थापना केली.

251. अरविंद केजरीवाल यांचा जन्म....... रोजी झाला.
(A) 14 फेब्रुवारी (B) 16 ऑगस्ट
(C) 10 ऑगस्ट (D) 17 फेब्रुवारी

252. त्याने कोणत्या वर्षी नागरी परीक्षा उत्तीर्ण केली?
(A) 1993 (B) 2012
(C) 2015 (D) 2006

253. आम आदमी पक्षाची स्थापना .... मध्ये केली.
(A) फेब्रुवारी 2015 (B) ऑगस्ट
(C) नोव्हेंबर 2012 (D) ऑगस्ट 2016

254. त्यांनी IIT खरगपूरमध्ये अभियांत्रिकीचे शिक्षण घेत असताना ..... शाखा निवडली.
(A) इलेक्ट्रिकल (B) यांत्रिक
(C) रासायनिक (D) यापैकी नाही

255. महसूलच्या विरुद्धार्थी शब्द –
(A) विक्री (B) खर्च
(C) नफा (D) उत्पन्न

(C) 1967 (D)2005

373. लहिरीला 2017 मध्ये .... साठी पुलित्झर पुरस्कार मिळाला होता.

(A) कादंबरी (B) निबंध
(C) लघुकथा (D) कविता

374. लहीरीचा जन्म .... मध्ये झाला होता.

(A) रोड आयलंड (B) अमेरिका
(C) लंडन (D) यापैकी नाही

375. 'विस्तृत' चा समानार्थी शब्द आहे.

(A) मृत (B) आखूड
(C) ओसाड (D) रचनात्मक

उतारा 76

शरदचंद्र चटोपाध्याय एका गरीब कुटुंबातील होते कारण त्यांच्या वडिलांच्या नोकऱ्या अनियमित होत्या.असे असले तरी त्यांचे वडील आशावादी आणि लेखक होते. त्यांच्या या उत्साहामुळे शरदला एक कादंबरीकार होण्याची प्रेरणा मिळाली. ते किशोरावस्था मध्ये असतानाच त्यांनी प्रसिद्ध असे निबंध लिहिले. ते स्त्रीवादी असल्याने त्यांनी कट्टरपणा आणि पितृसत्ताक समाजा विषयी लेखन केले. देवदास (1917), परिणिता (1914), बिराज बाऊ (1914) आणिपल्ली समाज (1916) ही त्यांची सर्वाधिक लोकप्रिय साहित्य आहेत.

376. शरदला कादंबरीकार होण्यासाठी कोणी प्रेरित केले?

(A) आई (B) वडील
(C) मुलगा (D) पत्नी

377. शरद .... लेखक होते.

(A) स्त्रीवादी (B) आशावादी
(C) आत्मवादी (D) यापैकी नाही

378. उत्साहच अर्थ आहे.

(A) आळस (B) सुस्त
(C) उदासीन (D) उत्सुकता

379. परिणिता हे लोकप्रिय लेखन साहित्य कोणत्या वर्षी पूर्ण झाले?

(A) 1914 (B) 1917
(C) 1916 (D) 1999

380. 'कट्टरता' ला समानार्थी शब्द आहे.

(A) निपक्षता (B) सहिष्णुता
(C) निपक्षता (D) पूर्वग्रह

उतारा 77

आपल्या संसदेची दोन सभागृह आहेत. खालच्या सभागृहाला लोकसभा किंवा लोकांचे सभागृह म्हणतात. तर वरच्या सभागृहाला राज्यसभा किंवा राज्यांची परिषद म्हणून ओळखले जाते. राष्ट्रपती हे आपल्या संसदेचे पदसिद्ध सदस्य असतात. संसद, राष्ट्रपती, राज्यसभा आणि लोकसभा या तिघांनी मिळून बनते. लोकसभेत 552 पेक्षा जास्त सदस्य नसतात. यापैकी 530 सदस्य वेगवेगळ्या राज्यांचे प्रतिनिधी आहेत आणि 20 पेक्षा जास्त सदस्य केंद्रशासित प्रदेशातील नाहीत. राज्यसभेत 250 सदस्य असतात. त्यापैकी 238 राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांचे प्रतिनिधी आहेत.

381. संसदेच्या खालच्या सभागृहाचे दुसरे नाव काय आहे?

(A) लोकसभा (B) राज्यसभा
(C) केंद्रशासित प्रदेश (D) यापैकी नाही

382. आपल्या संसदेत .... सभागृहे आहेत.

(A) 3 (B) 2
(C) 4 (D) 1

383. संसदेत .... असतात.

(A) लोकसभा (B) राज्यसभा
(C) राष्ट्रपती (D) वरील सर्व

384. केंद्रशासित प्रदेशांतील किती किती सदस्य राज्यसभेचे प्रतिनिधी आहेत?

(A) 250 (B) 528
(C) 20 (D) 520

385. 'वरचा' या शब्दाचा विरुद्धार्थी आहे.

(A) वरती (B) जास्त
(C) अधिक (D) खालचा

उतारा 78

2022 इंडियन प्रीमियर लीग, ज्याला IPL T20 असेही म्हणतात. इंडियन प्रीमियर लीग (आयपीएल) व्यावसायिक टी–20 क्रिकेट लीग आहे. इंडियन प्रीमियर लीग (IPL) ही जगातील सर्वात मोठी लीग आहे. याची स्थापना भारतीय क्रिकेटबोर्ड (BCCI)ने 2007 मध्ये केली होती.ही भारतातील सर्वात लोकप्रिय स्पर्धा आहे ज्याची सुरुवात 2008 मध्ये झाली होती. 15 व्या हंगामात, IPL 2022 मध्ये अनेक बदल केले गेले. आजपर्यंत यामध्ये भारतातील आठ राज्यांचे प्रतिनिधित्व करणारे संघ यामध्ये भाग घेत होते, पण 2022 मध्ये यामध्ये दहा संघ भाग घेणार आहेत. एका आयपीएल संघात 18 ते 25 खेळाडू असतातज्यापैकी 8 खेळाडू विदेशी असू शकतात.

386. पहिला आयपीएलचा हंगाम कोणत्या वर्षी खेळला गेला होता?

(A) 2007 (B) 2008
(C) 2022 (D) 2006

387. एका आयपीएल संघात .... ते .... खेळाडू असतात.

(A) 15, 16 (B) 8, 12
(C) 18, 25 (D) 7, 8

388. BCCI मध्ये दुसऱ्या कबचा अर्थ काय आहे?

(A) कंट्रोल (B) क्राऊन

(C) कोकणी (D) मराठी

454. गोव्याची राजधानी आहे.

(A) मिरामार (B) पणजी

(C) कोकण (D) मराठी

455. 'आकर्षक' हा शब्द आहे.

(A) नाम (B) सर्वनाम

(C) उपसर्ग (D) विशेषण

उतारा 92

बाळ गंगाधर टिळक यांचा जन्म 23 जुलै 1856 रोजी झाला.ते जन्माने मराठी असून रत्नागिरी शहरातील होते.

ते तत्कालीन महाराष्ट्राचे राज्यकर्ते छत्रपती शिवाजी महाराज यांना मानणारे होते. त्यांना भारतीय असंतोषाचे जनक म्हणून ओळखले जाते आणि त्यांनी भारतातीय जनतेला स्वराज्याची संकल्पना दिली. त्यांना 'लोकमान्य' असे म्हणतात. आत्मनिर्भरता किंवा स्वावलंबनाची संकल्पना ज्याबाबत आज आपण बोलते, ती बाळ गंगाधर टिळक यांनी भारतीय स्वातंत्र्य चळवळी दरम्यान तयार केली होती.

456. बाळ गंगाधर टिळक हे .... राज्याचे रहिवासी होते.

(A) हरियाणा (B) दिल्ली

(C) महाराष्ट्र (D) केरळ

457. स्वावलंबनाची संकल्पना कोणी दिली?

(A) बाळ गंगाधर टिळक (B) छत्रपती शिवाजी महाराज

(C) महात्मा गांधी (D) यापैकी नाही

458. बाळ गंगाधर टिळक यांनी कोणती संकल्पना मांडली होती?

(A) लोकमान्य (B) स्वराज्य

(C) रत्नागिरी (D) यापैकी नाही

459. जन्माने बाळ गंगाधर टिळक .... होते.

(A) पंजाबी (B) मराठी

(C) शीख (D) यापैकी नाही

460. 'जय हो' एक आहे.

(A) संकल्पना (B) जन्म

(C) ओळख (D) आदर

उतारा 93

पंजाब हे पाकिस्तानातील प्रांतांपैकी एक आहे. ते मध्य पूर्व क्षेत्रामध्ये स्थित आहे. पंजाब म्हणजे पाच नद्यांची भूमी. व्यास, चिनाब, झेलम, रावी आणि सतलज या पाच नद्या या प्रांतातून वाहतात. हा क्षेत्रफळाच्या दृष्टीने पाकिस्तानातील दुसऱ्या क्रमांकाचा प्रांत आहे. येथील लोक पंजाबी बोलतात. लाहोर ही पंजाबची राजधानी आहे. पंजाबची लोकसंख्या अंदाजे 120 दशलक्ष आणि क्षेत्रफळ 205, 244 चौ. कि.मी. आहे. येथे सुपीक जमीन असून शेतीही प्रमुख अर्थव्यवस्था आहे.

461. पंजाबची राजधानी कोणती आहे?

(A) चिनाब (B) पाकिस्तान

(C) लाहोर (D) रावी

462. पंजाब पाकिस्तानातील .... सर्वात मोठा प्रांत आहे.

(A) तिसरा (B) दुसरा

(C) चौथा (D) पाचवा

463. पंजाबमध्ये .... जमीन आहे.

(A) नापीक (B) सुपीक

(C) भरपूर (D) यापैकी नाही

464. खालीलपैकी कोणती पंजाबमधील नदी नाही?

(A) रावी (B) चिनाब

(C) सतलज (D) गंगा

465. 'प्रांत' चा पर्यायी शब्द आहे.

(A) मागेजाणे (B) मजा

(C) राज्य (D) संपूर्ण

उतारा 94

इंदिरा गांधींचा जन्म 19 नोव्हेंबर 1917 रोजी अलाहाबाद, उत्तर प्रदेश, भारत येथे झाला.त्यांचे पूर्ण नाव इंदिरा प्रियदर्शिनी गांधी होते. पंडित जवाहरलाल नेहरू आणि कमला नेहरू यांची एकुलती एक मुलगी होती. त्यांचे वडील जवाहरलाल नेहरू यांनी ब्रिटिश राजवटीपासून स्वातंत्र्यासाठी भारताच्या राजकीय लढ्याचे नेतृत्व केले आणि ते भारताचे पहिले पंतप्रधान बनले. त्यांनी शांतिनिकेतन आणि विश्वभारतीमध्येही शिक्षण घेतले. इंदिरा गांधी यांनी भारताच्या तिसऱ्या पंतप्रधान म्हणून काम पाहिले. सतवंत सिंग आणि बेअंत सिंग या त्यांच्या दोन अंगरक्षकांनी इंदिराजींना मारले. 31 ऑक्टोबर 1984 मधील या घटनेने आपण एका रत्नाला हरवून बसलो.

466. इंदिरा गांधी यांचा जन्म .... साली झाला.

(A) 1917 (B) 1984

(C) 1999 (D) 1976

467. इंदिरा गांधींनी भारताचे .... पंतप्रधान म्हणून काम केले.

(A) दुसरे (B) तिसरे

(C) चौथे (D) पाचवे

468. इंदिरा गांधींची हत्या कोणी केली?

(A) पोलीस कर्मचारी (B) राजकारणी

(C) अंगरक्षक (D) यापैकी नाही

469. कमला नेहरू कोण होत्या?

(A) आई (B) वडील

(C) मुलगा (D) भाऊ

470. 'पहिला' च्या विरुद्धार्थी शब्द आहे.

2250001

जवाहर नवोदय विद्यालय – सराव परीक्षा - 2025

रोल नंबर

चाचणी पुस्तिका

मराठी (MARATHI)

चाचणी पुस्तिका गट **R**

उमेदवाराचे नाव	
उमेदवाराची सही	

वेळ : 2 तास कमाल गुण :100

उमेदवारांकरिता सर्वसाधारण सूचना

1. तुम्हाला 16 पृष्ठांची एक चाचणी पुस्तिका, तसेच ओ.एम. आर. (ऑप्टिकल मार्क रेकग्निशन) असलेले उत्तरपृष्ठ देण्यात आलेले आहे. चाचणी पुस्तिकेत क्रमवार 1 ते 80 प्रश्न दिलेले आहेत. पुस्तिकेची व ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठ याची कुटसंख्या समान आहे, हे पहा, जर चाचणी पुस्तिका आणि ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठ यामध्ये विसंगती अथवा त्रुटी असेल तर ती पर्यवेक्षकांस परत करून योग्य चाचणी पुस्तिका आणि ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठ घ्या.

2.खलील उदाहरणानुसार प्रश्नांची उत्तरे केवळ ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठतच द्या. उमेदवारांना ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठवर उचित ठिकाणी आपली उत्तरे दाखवावी लागतील. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठाच्या साईड -1 वर दिलेल्या सूचनांप्रमाणे प्रत्येक प्रश्नाकरिता केवळ एकच वर्तुळ काळे करा.

3. प्रत्येक प्रश्नाकरिता चार संभाव्य उत्तरे दिलेली आहेत. त्यापैकी एकच बरोबर आहे. उमेदवारांना बरोबर उत्तर निवडून ते वर्तुळ काळे करावे लागेल. उदाहरणार्थ : जर प्रश्न 37 करिता तुमचे उत्तर (C) असेल तर खाली दिल्याप्रमाणे (C) काळे करा.

Q.No.	RESPONSE
37.	Ⓐ Ⓑ ● Ⓓ

4. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठवर लिहिण्याकरिता केवळ निळ्या / काळ्या बॉलपेनचाच वापर करा. उमेदवाराने स्वतःचे बॉलपेन आणावे लागेल. **पेन्सिलचा वापर करण्यास मनाई आहे.**

5.परीक्षेची वेळ सकाळी 11:30 पासून दुपारी 01:30 पर्यत दोन तासांची आहे आणि त्यात 3 खंड असतील परीक्षेत केवळ वस्तुनिष्ठ प्रश्न असतील.

6. **दिव्यांग विद्यार्थ्यांकरिता जादा 40 मिनिटे देण्यात येतील.**

7. प्रत्येक उमेदवारास सगळ्या तीन खंडांची एक चाचणी पुस्तिका देण्यात येतील.

8. खलील वर्णनानुसार 100 गुणांचे 80 प्रश्न असतील. सूचना वाचण्याकरीता सकाळी 11 :15 पासून 11:30 पर्यत 15 मिनिटे जादा वेळ दिला जाईल.

परीक्षेचा प्रकार	खंड	प्रश्नांची संख्या	गुण
मानसिक क्षमता परीक्षण	खंड – I	1 ते 40 = 40 प्रश्न	50
अंकगणित परीक्षण	खंड – II	41 ते 60 = 20 प्रश्न	25
भाशा परीक्षण	खंड – III	61 ते 80 = 20 प्रश्न	25
एकूण		80	100

9.सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावी लागतील. प्रत्येक प्रशाकरिता समान गुण असतील.

10. तुम्हाला प्रत्येक खंडात क्वालिफाय व्हावे लागेल. त्यासाठी प्रत्येक खंडाची उत्तरे द्यावी लागतील.

11. 1 खंडात 10 भाग आहेत. प्रत्येक भागाकरिता वेगवेगळ्या सूचना दिलेल्या आहेत.

12. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठाकरिता एक अक्षरावर दुसरे अक्षर लिहणे, खाडाखोड करणे, अक्षरांवर रेघा मारणे, पांढरा/ दुरुस्तीचा द्रव वापरणे. तसेच अक्षरे खोडून याला परवानगी नाही. अशी उत्तरे तपासली जाणार नाहीत. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर वेगळ्या काही खुणा करू नका. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर एकदा खूण केल्यानंतर त्यात कुठलाही बदल करू नये.

13. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर कच्चे काम करू नये. कच्च्या कामासाठी चाचणी पुस्तिकेच्या पृष्ठ 16 चा वापर करा.

14. प्रत्येक 30 मिनिटांनंतर घंटा वाजवली जाईल.

15. कोणत्याही प्रकारचे ऋणात्मक गुण नसतील

QR स्कॅन करा आणि पुस्तक घरपोच मिळवा.

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा २०२६

४०००+ सराव प्रश्नांसह एकमेव मराठी मार्गदर्शिका आता उपलब्ध!

NEXT Academy

1

तुमचा फोन वापरून खालील QR कोड स्कॅन करा .

2

आमच्या Whats app वर पुस्तकाची मागणी टाका.

3

पुस्तक तुमच्या पत्त्यावर घरपोच मिळवा.

NEXT Academy

विभाग - I
मानसिक क्षमता परीक्षण
भाग – 1

सूचना : प्रश्न क्रमांक 1 ते 4 मध्ये, चार आकृत्या (A), (B), (C) आणि (D) दाखविलेल्या आहेत. या चार आकृत्यांपैकी तीन आकृत्या कोणत्यातरी बाबतीत समान आहेत आणि एक आकृती त्यांच्यापासून निराळी आहे. त्या निराळ्या आकृतीची निवड करा. आपले उत्तर दाखविण्यासाठी ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

1. 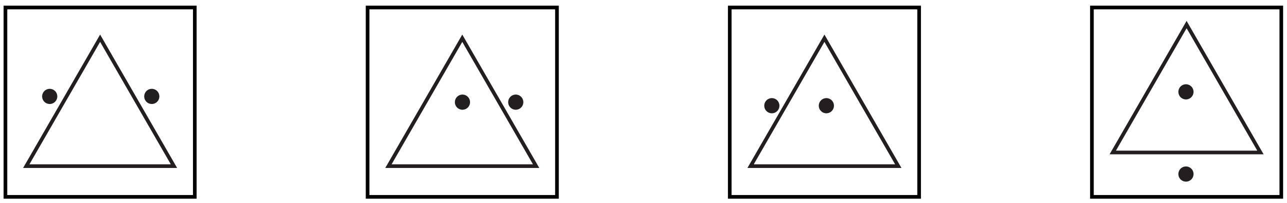

(A) (B) (C) (D)

2. 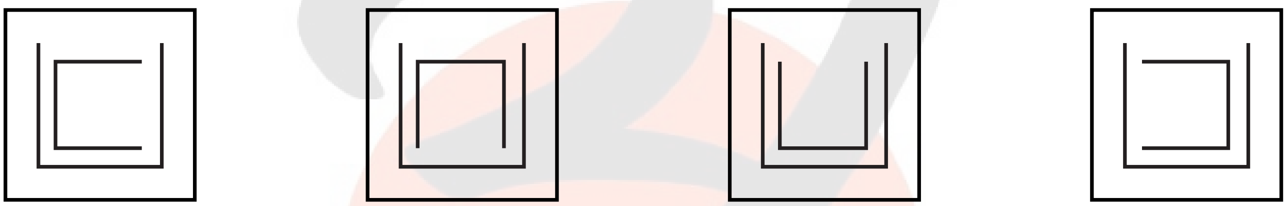

(A) (B) (C) (D)

3.

(A) (B) (C) (D)

NEXT Academy

4. 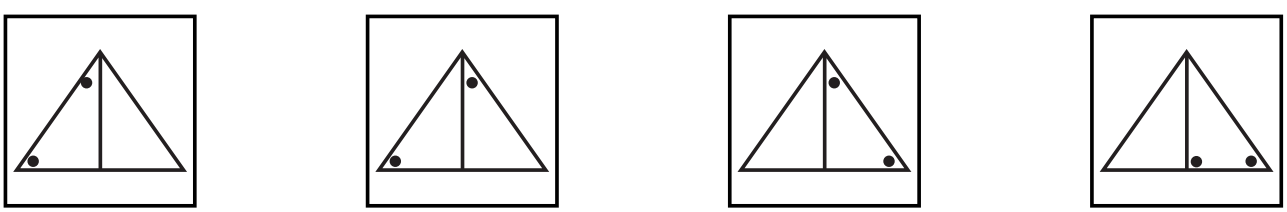

(A) (B) (C) (D)

भाग — 3

सूचना : प्रश्न क्रमांक 9 ते 12 मध्ये, डाव्या बाजूला एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि त्याचा एक भाग लुप्त आहे. उजव्या बाजूस दिलेल्या (A), (B), (C) आणि (D) अशा उत्तर आकृत्यांवर विचार करा आणि दिशा न बदलता प्रश्न आकृतीच्या संरचनेत आढळणारे असे प्रश्न आकृतीच्या संरचनेतील लुप्त भागात बरोबर बसेल अशी आकृती शोधून काढा. तुमचे उत्तर ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील क्रमांकामध्ये इष्ट पर्यायास काळे करुन दाखवा.

प्रश्न आकृती	उत्तर आकृत्या

9. 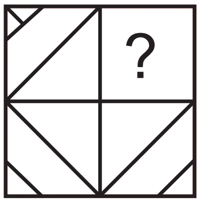

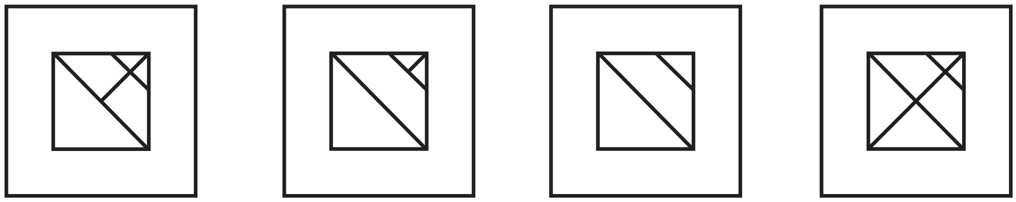

(A) (B) (C) (D)

10. 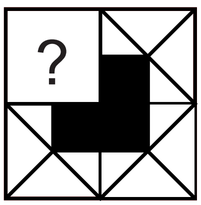

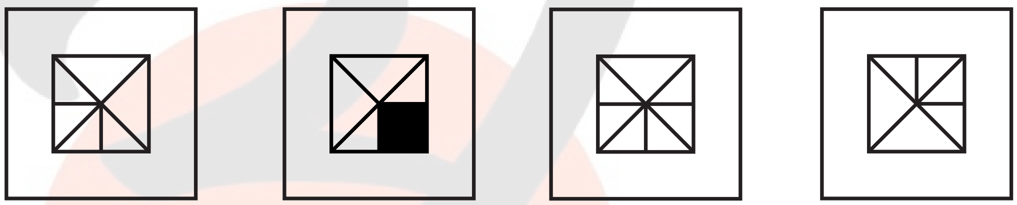

(A) (B) (C) (D)

11. 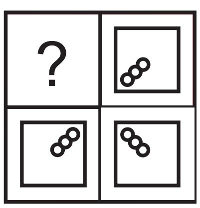

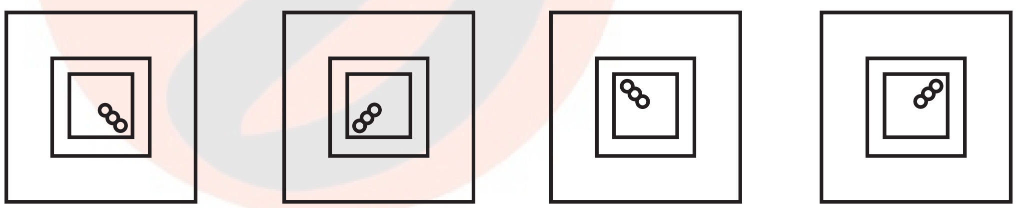

(A) (B) (C) (D)

12. 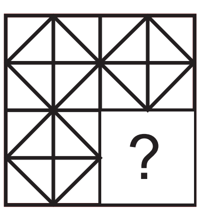

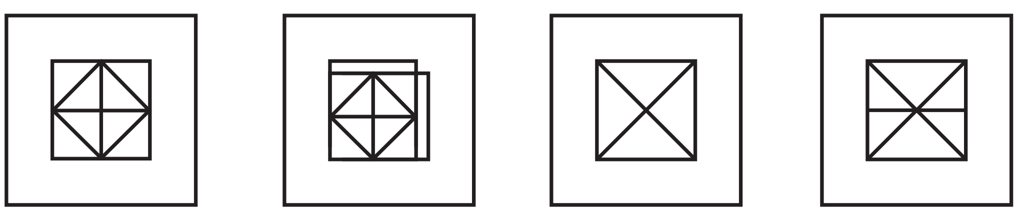

(A) (B) (C) (D)

NEXT Academy

भाग – 7

सूचना : प्रश्न क्रमांक 25 ते 28 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार उत्तराकृती उजव्या बाजूस दिलेल्या आहेत. प्रश्नाकृतीचे तंतोतंत प्रतिबिंब असणारी उत्तराकृती शोधून काढा. XY वर आरसा ठेवलेला आहे असे समजा. ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करुन तुमचे उत्तर दाखवा.

प्रश्न आकृती | **उत्तर आकृत्या**

25.
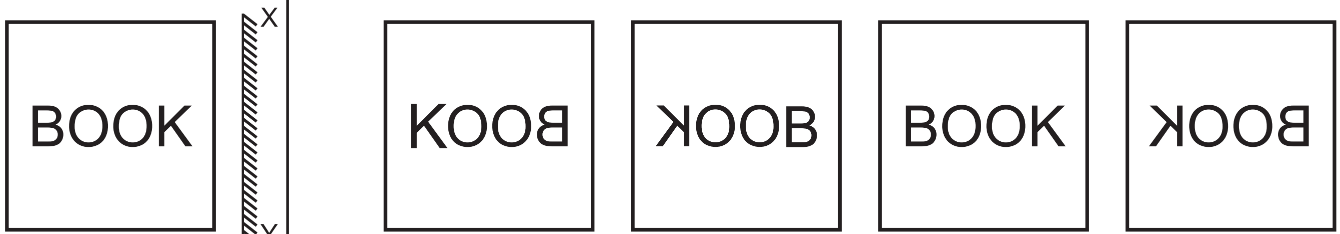
(A) (B) (C) (D)

26.
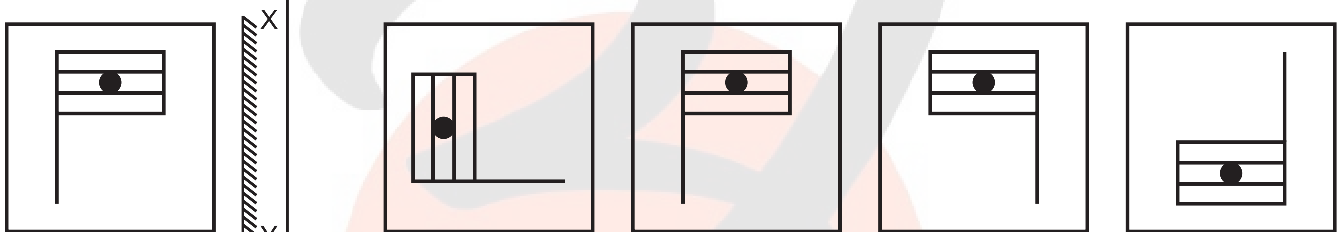
(A) (B) (C) (D)

27.
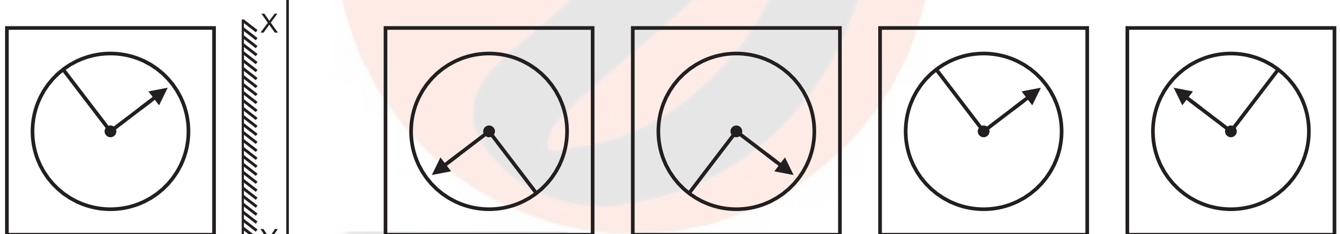
(A) (B) (C) (D)

NEXT Academy

28.
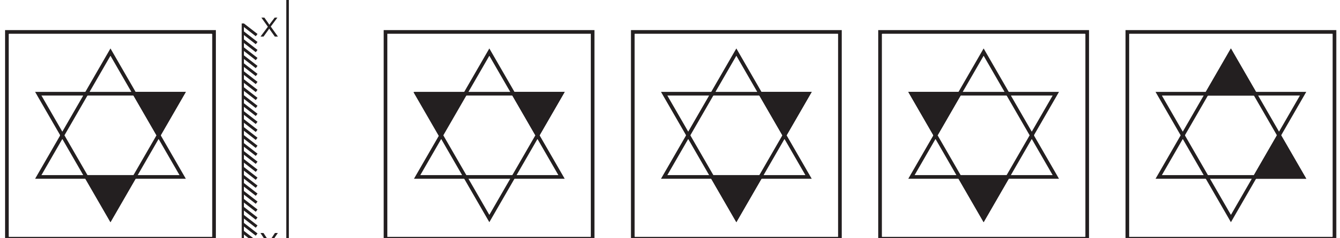
(A) (B) (C) (D)

भाग – 9

सूचना : प्रश्न क्रमांक 33 ते 36 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिलेली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तरे असलेल्या उत्तराकृती उजव्या बाजूस आहेत. तुकडे केलेल्या प्रश्नाकृतींमधून तयार होईल अशी उत्तराकृती निवडा ओ. एम. आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकाच्या समोरील वर्तुळ काळे करा.

प्रश्न आकृती | **उत्तर आकृत्या**

33. 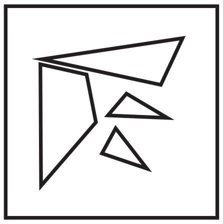

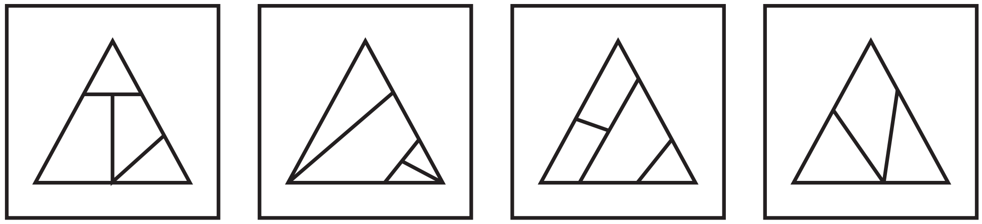

(A) (B) (C) (D)

34. 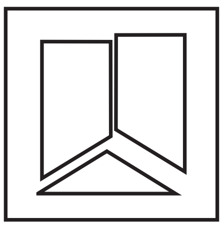

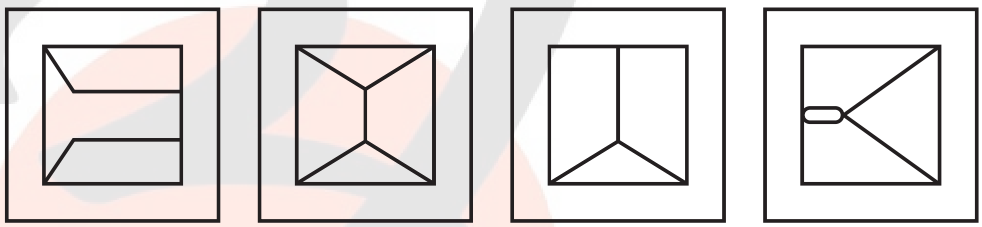

(A) (B) (C) (D)

35.

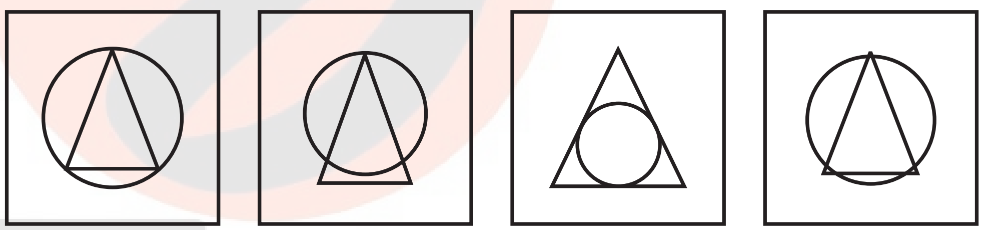

(A) (B) (C) (D)

36. 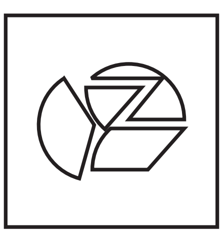

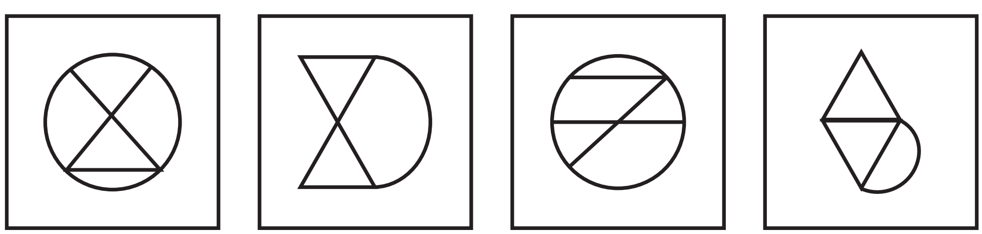

(A) (B) (C) (D)

NEXT Academy

खण्ड - II

अंकगणित परीक्षण

सूचना: प्रत्येक प्रश्नाकरिता **चार** संभाव्य उत्तरे (A),(B),(C) आणि (D) अशी दिलेली आहेत. यांपैकी केवळ एकच बरोबर आहे. ते बरोबर उत्तर निवडा आणि ओ. एम. आर. उत्तर पृष्ठाच्या संबंधित प्रश्न क्रमांकासमोरचे वर्तुळ काळे करा.

41. खालीलपैकी कोणती संख्या लहानात-लहान आहे?

80080, 80088, 80880, 80808

(A) 80080 (B) 80880

(C) 80088 (D) 80808

42. सात लाख सातशे सात या संख्येत कसे लिहितात?

(A) 700770 (C) 777000

(B) 707007 (D) 700707

43. खालील संख्यांचा योग्य उतरत्या क्रम असा असेल-

(A) 432690, 432609, 243609, 432603, 342609

(B) 432690, 432609, 342609, 432603, 243609

(C) 432690, 432609, 432603, 342609, 243609

(D) 432690, 432609, 432603, 243609, 342609

44. 21 आणि 50 मध्ये अशा किती संख्या आहेत ज्यात दोन घटक आहेत?

(A) 5 (B) 6

(C) 7 (D) 8

45. यापैकी कोणते चढत्या क्रमाने आहेत?

(A) $\frac{2}{5}, \frac{2}{3}, \frac{7}{9}, \frac{8}{9}$

(B) $\frac{2}{3}, \frac{2}{5}, \frac{7}{9}, \frac{8}{9}$

(C) $\frac{8}{9}, \frac{7}{9}, \frac{2}{3}, \frac{2}{5}$

(D) $\frac{7}{9}, \frac{2}{3}, \frac{2}{5}, \frac{8}{9}$

46. जर सीताने पुस्तकाचा $\frac{1}{5}$ भाग सकाळी आणि $\frac{2}{5}$ भाग संध्याकाळी वाचला, तर अजून किती भाग वाचायचे बाकी आहेत?

(A) $\frac{1}{5}$ (B) $\frac{4}{5}$

(C) $\frac{2}{5}$ (D) $\frac{3}{5}$

47. (2.68 + 17.32) ×0 + 15.......... (27.22 + 2.78) x 10 - 200 खालीलपैकी कोणते चिन्ह रिक्त जागेवर योग्य असेल?

(A) > (C) =

(B) < (D) यापैकी नाही

48. 18 ला 44 ने गुणा आणि येणाऱ्या गुणाकारात 243 मिळवा, आलेल्या बेरीजस 15 ने भागल्यास किती उत्तर मिळेल?

(A) 67 (C) 75

(B) 69 (D) 60

49. $20\times20+[400\div\{120-(70-\overline{3\times10})\}]$..... **सरळ रूप द्या ?**

(A) 400 (C) 500

(B) 405 (D) 510

50. 12 आणि 16 चे सामाईक विभाजक –

(A) 1, 2, 4

(B) 1, 2, 4, 8, 16

(C) 2, 4, 8, 16

(D) 4, 8, 16

NEXT Academy

खण्ड - III

भाषा परीक्षण

सूचना : या खंडात चार उतारे आहेत. प्रत्येक उतरल्यानंतर पाच प्रश्न आहेत. प्रत्येक उतारा काळजीपूर्वक वाचा आणि त्यानंतरच्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा. प्रत्येक प्रश्नाकरिता (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार संभाव्य उत्तरे दिलेली आहेत. यापैकी केवळ एकच उत्तर बरोबर आहे. बरोबर उत्तर शोधा आणि ओ. एम. आर.उत्तरपृष्ठामध्ये प्रश्नक्रमांकाशी संबंधित वर्तुळ काळे करा.

उतारा - 1

जन्माष्टमी हा हिंदूंचा प्रसिद्ध सण आहे. हे भगवान श्रीकृष्णाच्या जयंतीनिमित्त साजरे केले जाते. याला गोकुळ अष्टमी आणि कृष्ण जन्माष्टमी असेही म्हणतात. या दिवशी आपण भगवान श्रीकृष्णाची पूजा करतो. दरवर्षी भाद्रपद महिन्याच्या आठव्या दिवशी हा उत्सव साजरा केला जातो. या दिवशी मथुरेत भगवान श्रीकृष्णाचा जन्म झाला. भगवान श्रीकृष्ण हे भगवान विष्णूचे आठवे अवतार आहेत. भगवान श्रीकृष्ण हातात बासरी धरतात. भगवान श्रीकृष्ण डोक्यावर मोरपंख धारण करतात. भगवान श्रीकृष्णाने मथुरेचा दुष्ट राजा "कंस" याचा वध केला.

61. भगवान कृष्ण हे भगवान विष्णूचे ______ अवतार आहेत.

(A) प्रथम (B) सातवा

(C) दुसरा (D) आठवा

62. .... च्या जयंतीदिनी जन्माष्टमी साजरी केली जाते.

(A) भगवान श्रीकृष्ण (B) भगवान विष्णू

(C) भगवान राम (D) यापैकी नाही

63. जन्माष्टमी कोणत्या महिन्यात साजरी केली जाते?

(A) चैत्र (B) कार्तिक

(C) भाद्रपद (D) वैशाख

64. मथुरेचा राजा कोण होता?

(A) राम (B) कंस

(C) विष्णू (D) यापैकी नाही

65. "वाईट" चे विरुद्धार्थी शब्द आहेत:

(A) चांगले (B) वाईट

(C) कुरूप (D) द्वेषपूर्ण

उतारा - 2

रूपया हे आपल्या भारत देशाचे राष्ट्रीय चलन आहे. रूपयाची नियामक आणि जारी करणारी रिझर्व्ह बँक आहे. वेगवेगळ्या देशांच्या चलनातही फरक असतो. आपल्या देशात रुपये दोन प्रकारात उपलब्ध आहेत भारतात रुपया नाणी आणि नोटांमध्ये आहेत, नाण्यांची टांकसाळ आणि नोटांची छपाई फक्त देशातच केली जाते. किती रुपयांची नाणी आणि किती नोटा छापायच्या याचा आदेश फक्त रिझर्व्ह बँकच देऊ शकते. नोटा फक्त सरकारी छापखान्यात छापल्या जातात. भारतात नाशिक, म्हैसूर, देवास आणि साल्हनी या चार सरकारी छापखान्या आहेत.

66. रूपयाचे नियामक आणि जारीकर्ता ....ही बँक आहे.

(A) संघ (B) रिझर्व्ह बँक

(C) आंध्र बँक (D) यापैकी नाही

67. नोटांची छपाई कोठे केली जाते?

(A) बँक (B) एक संघटना

(C) कंपनी (D) छापखाना

68. रुपये .... आणि .... पासून तयार होतात.

(A) नोट्स (B) नाणी

(C) Aआणि B दोन्ही (D) यापैकी नाही

69. खालीलपैकी कोणत्या शहरात सरकारी प्रेस नाही?

(A) नाशिक (B) म्हैसूर

(C) अलवर (D) देवास

70. " टांकसाळ आणि छपाई" चा अर्थ आहे:

(A) धातूचा शिक्का मारुन नाणे तयार करणे

(B) नोटांची छपाई

(C) A आणि B दोन्ही

(D) यापैकी नाही

QR स्कॅन करा आणि पुस्तक घरपोच मिळवा.

जवाहर नवोदय प्रवेश परीक्षा २०२६

४०००+ सराव प्रश्नांसह एकमेव मराठी मार्गदर्शिका आता उपलब्ध!

NEXT Academy

1
तुमचा फोन वापरून खालील QR कोड स्कॅन करा .

2
आमच्या Whats app वर पुस्तकाची मागणी टाका.

3
पुस्तक तुमच्या पत्त्यावर घरपोच मिळवा.

NEXT Academy

कच्च्या कामासाठी जागा

Jawahar Navodaya Entrance Exam 2025 Selected Students

शितोळे श्रेयश दत्तात्रेय

अथर्व देवानंद तोंडारे

आमटे शिवतेज संपत

ओमकेत शालिकराम मैंद

झांजे महेशवरी भरत

तळेकर समर्थ सुदाम

युग विजय जगनकर

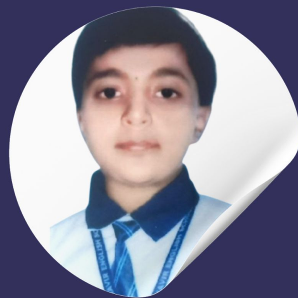

लगड संस्कृति सत्यवान

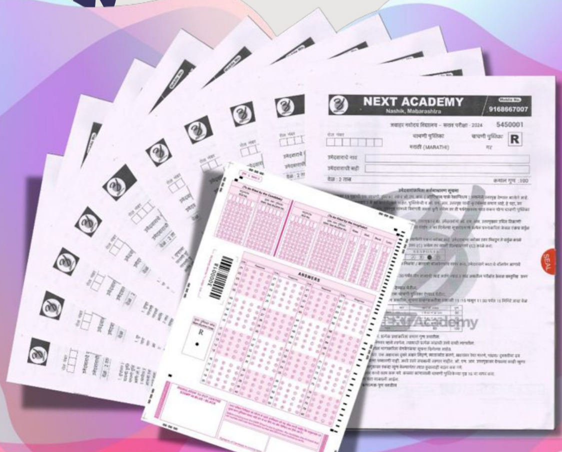

"नवोदय 6 वी प्रवेश परीक्षा: नमुना सराव प्रश्नपत्रिका (नवोदय समितीनुसार) आणि OMR शीटसह मिळवण्यासाठी आजच संपर्क साधा !"

MRP ₹599

NEXT ACADEMY

Nashik, Maharashtra

+91-9168667007

Visit Our Website

www.aapalathakare.in

www.aapalathakare.com